

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

VELIKI MEDNARODNI SEJEM VIN IN SADNIH SOKOV

Od 5. do 8. septembra v Ljubljani VI. mednarodni sejem vina in sadnih sokov — Prijave celo iz Mehike, Avstralije in New Zealanda — V veliki mednarodni areni med tekmovalci tudi vina iz Gornje Radgone, Kapele, Ljutomera in Jeruzalema — Letos prvič ocenjevanje sadnih sokov.

Letos je že šestič na vrsti mednarodni vinski sejem v Ljubljani. V tem kratkem času je postal ta sejem znan po celotni svet, kar nam dokazujejo že tudi letošnje prijave. Tako je do sedaj prispelo na Gospodarsko razstavišče več kot 500 vzorcev vina, žganih pijač in desertnih vin z vseh strani sveta. Pričakujejo pa, da bo prišlo do začetka ocenjevanja vin še najmanj 150 vzorcev, tako da bo letošnji sejem najbogatejši. Vsak dan namreč prihajajo nove in nove prijave in so se do sedaj med drugimi prijavi: Avstralija z 38 vzorci, Avstrija 43, Zvezna republika Nemčija 49, Italija 13, Romunija 20, za temi pa ne zaostaja Francija, Grčija, Španija, Mehika, Kanada, Velika Britanija, New Zealand in še druge.

Najštevilnejši pa so vsekakor proizvajalci s svojimi vini iz Jugoslavije. Tako je do sedaj prijavljeno iz Slovenije 150 vzorcev, iz Srbije 98, Hrvaške 38, Makedonije 30 in Hercegovine 5. To pa še niso vsi, ker se domačini navadno prijavljajo zadnje dneve pred ocenjevanjem.

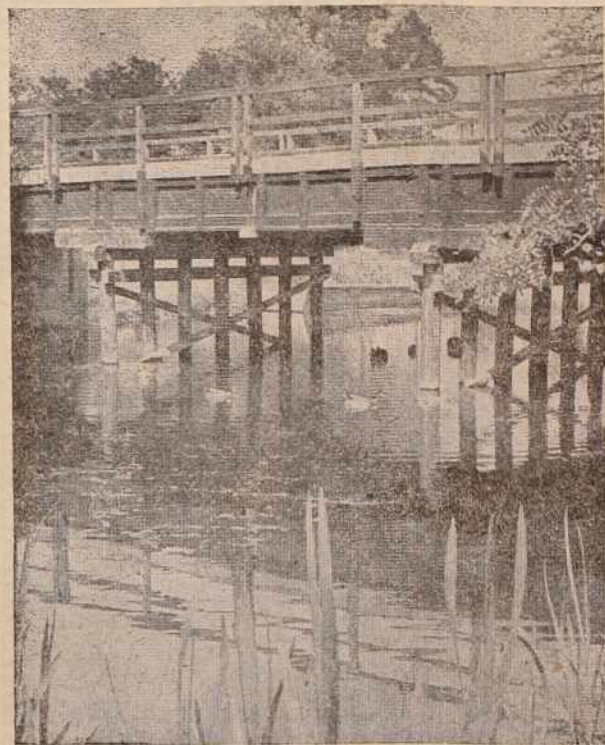
Ocenjevalna komisija, ki jo sestavljajo priznani vinski strokovnjaki iz Jugoslavije, Francije, Italije, Romunije, Nemčije in Velike Britanije, bo za najboljša vina podelila zlato, srebrne in bronaste kolajne. Najboljšemu jugoslovanskemu vinu pa se podeli naziv »Sampion 1960«.

V tej veliki mednarodni tekmovalni areni najboljših vin sveta pa se bodo letos pomerila tudi svetovno znana vina iz naših domačih vinogra-

dov. Vinogradniško gospodarstvo s Kapele je poslalo Renski rizling in Traminac, oba pridelek iz leta 1958. Vinogradniško gospodarstvo Ljutomer bo sodelovalo s 16 vzorci in to tudi s pridelkom iz l. 1958 in 1959. Tekmovali bodo s Tramincom, Sauvignonom, Rumunim muškatom, Siponom, Laškim rizlingom, Renskim rizlingom, Belim burgundcem

in to iz področja Slamnjava, Zeleznihi dveri, Ilovec, Plešivice, Presike, Gresovčaka, Cubra in Pekla.

Ze tudi prejšnja leta je veliko pozornost na vinskem sejmu vzbudilo Vinogradniško gospodarstvo iz Gornje Radgone. Tekmovali so namreč s šampanjcem. Letos bodo poslali na sejem Šampanjec Cu-

S. Glavač (Fotoklub M. Sobota): Idila

na Cuvee in Šampanjec Duc de Slov.

Veliko izvozno podjetje »Slovenija-vino« iz Ljubljane bo sodelovalo na sejmu s sedmimi sortami vin iz okolice Gornje Radgone, Ljutomera in Jeruzalema. Vinarska zadruga Maribor bo nastopila z enajstimi sortami vin iz okolice Ljutomera, Gornje Radgone in Jeruzalema. Vinogradniško gospodarstvo Jeruzalem-Ormož je poslalo tudi deset vzorcev iz ljutomersko-ormoških gor. Med temi sortami je Renski rizling, Beli burgundec, Sauvignon, Traminac, Sipun, Rana in Rumeni muškat.

Na vseh dosedanjih sejmih so vina s področja Slovenskih goric osvojila več zlatih me-

dalj, zato smo lahko prepričani, da bo tudi letos priromalo med naše pridelovalce več zlatih priznanj.

Na letošnjem sejmu bo tudi ocenjevanje vinske embalaže, to je steklenic za vino in razne žgane pijače. Tudi za to ocenjevanje je veliko zanimanje, saj najrazličnejše steklenice prihajajo vsak dan.

Novost in to prijetno presenečenje pa je letos razstava in ocenjevanje sadnih sokov. Udeležbo na tej razstavi so potrdili najvažnejši proizvajalci sadnih sokov. Upamo pa lahko, da bomo na prihodnji razstavi, ki bo že sejem sadnih sokov, srečali tudi sadni sok iz Pomurja.

J. S.

Še letos bo začela v Ljutomeru obratovati

NOVA TEKSTILNA TOVARNA

Kaj neki gradijo to? — zbirna mimoidoče v Ljutomeru, ko zagledajo obsežno gradbišče. To je še za marsikoga uganka, saj je do te gradnje prišlo iznenada. To je gradbišče nove tekstilne tovarne, ki bo obrat Mariborske tekstilne tovarne. Sicer pa je potrebno dodati, da so se v ljutomerski občini za to gradnjo vneto zavzeli. Podjetja so namenila domala vsa razpoložljiva sredstva v višini 30 milijonov dinarjev, organizirala pa so tudi brezplačne prevoze gradbenega materiala s svojimi avtomobili ter dala precej delavcev, ki pomagajo pri gradnji. Tudi kmetijske zadruge ne zaostajajo.

Tako bo s skupnimi napori objekt dograjen do 30. oktobra, začetna proizvodnja, ki pa bo predstavljal le kako četrtno kapaciteto — začeli bodo s 120 statvami — pa bo stekla 29. novembra. Marsikdo bo ob tem zmaljal z glavo, češ saj to ni mogoče, ko so pa komaj dograjeni temelji, kje pa je še ostalo! Da, skoraj je tako, vendar ni v kaj dvomiti, posebno če dodamo, da je gradbišče iz dneva v dan bolj podobno mravljišču. Vskaka ura je izkoniščena. Poleg delavcev iz gradbenih in ostalih podjetij je pred dnevi priskočila pomagati tudi manjša mladinska brigada.

Ko smo v nedeljo zjutraj prišli na gradbišče, smo bili iznenadeni. Kopica ljudi se je gnetla okoli majhne barake. Nekateri so že izbirali orodje.

Zlaka smo ugotovili, da niso vsi iz gradbene stroke. Toda vendar. Ni minilo deset-dvajset minut in že so zabrneli betonski mešalci in za vsakogar je bilo kmalu dovolj dela. Tisti, ki niso imeli dovolj dela pri mešalcih, so odvažali zemljo, nekateri pa so pomagali pri betoniranju. Da, delali so nemoteno, kakor pravi strokovnjaki. Pojasnili so nam, da so to člani SZDL iz organizacije Zelezne dveri in sicer iz podružnice s Slamnjava in Ilovec. »Kakih 60 nas je,« nam je povedal predsednik organizacije Martin Frank. »Za sodelovanje smo se odločili sami, samo da bi proizvednja čimprej stekla ter da bi se v tovarni zaposlili novi ljudje. Naša organizacija pa ima še tri podružnice. Če bo potreba, bodo tudi iz teh priskočili pomagat...«

Da, vsi so priskočili pomagat, samo da bi proizvednja stekla ob določenem dnevu. Pobude in akcije članov Socialistične zveze, kakor so jih pokazali v organizaciji Zelezne dveri, brez dvoma zaslužijo pohvalo.

J. Stolnič

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 18. do 28. avgusta
Približno do 26. avgusta pretežno lepo in toplo poletno vreme in le včasih so možne manjše krajevne nevihte. Okrog 27. avgusta padavine z ohladjitvijo.

MED TRGOVCI Z ŽIVINO

Kupec je pristopil z napih-njeno denarnico, s pogledom premeril kravo: »60 tisočakov!«

Kmet se skorajda ne zmeni za njegovo ponudbo in dalje boja kravo. Kupec ne odneha in njegovi prsti zdrve čez rob zlikanih tisočakov, kar naj bi premamilo prodajalca. Ta še vedno vztraja pri svoji prvi ceni: »65 tisočakov in konec!«

Krava med tem nervozno prestopa pri drogu, za katerega je privezana, kakor da bi vedela, da kupec ocenjuje njene telesne oblike. Čez eno uro je pogodba vendarle sklenjena in srečata se pri ceni 63 tisoč. Ob koncu kupec zadovoljno zagode: »Pa vendar je to ugoden nakup!«

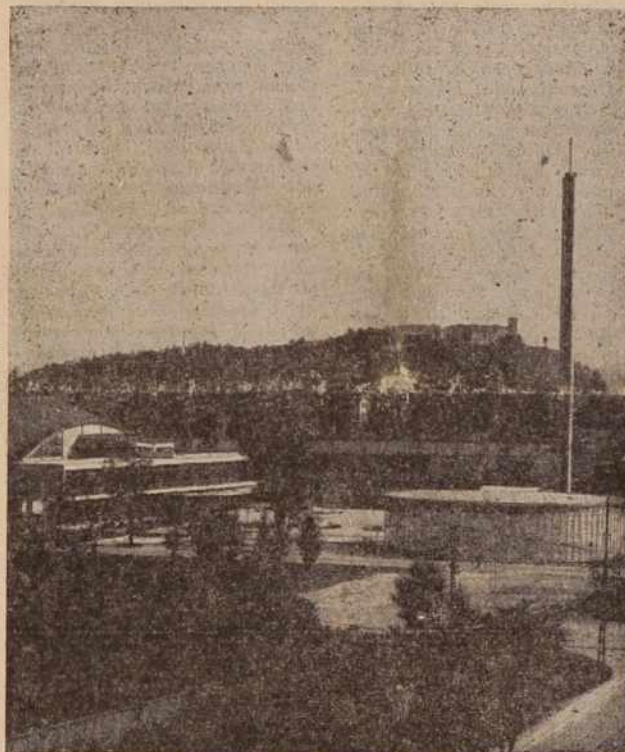
To pa ni bila edina kupčija, ki so jo sklenili na sejmu plemenske živine prejšnji teden v Turnišču. Po številu živine sicer ta sejem ni dosegel prejšnjih, a so bile za to tembolj živahne razprave o nakupu. Čeprav je bil to sejem plemenske živine, so se kupci pogosto ustavljali z besedami: »Koliko za kilogram?«

Okrajna inšpekcija je dalj časa zasleduje zvite kupce, ki na sejmih plemenske živine nakupujejo živino za mesnice. Ko pa so bili ti neupravičeni kupci skoraj že v beležkah inšpekcije, so izvršili temeljito reorganizacijo v svojem delu. Denar so razdelili med svoje agente — kmete, ki zdaj nemoteno nakupujejo živino na sejmih plemenske živine in tako pride govedo sicer po nekoliko drugačni poti spet pod mesarjev nož. Oni sami pripravijo svojim agentom pot in si nekaj dni pred sejmom ogledajo živino, ki jo bodo potem nakupili njihovi »zastopniki«. Tako trgovina lepo cvete in sejem je za njih vedno uspešen.

Ko so na sejmski prostor prihajali kupci z vajejmi, se je svinjski sejem že končal. Na turniškem prostoru so bile svinje tokrat precej dražje kot na drugih sejmih. Konkurenca je bila velika.

Da bi dobil sejem svoje pravo lice, so tu razstavili svoje izdelke tudi lončarji. Ko je sonce opoldne splezalo na najvišji klin, so se kupci, prodajalci in živina razšli. Svoje uspešne akcije so nekateri kupci zalili v gostilni, kjer so v štirigovskem narečju nadaljevali pogovore o uspešnem nakupu.

Med številne lepote Pomurja spada tudi umetno Bukovniško jezero in z izredno priolajčno okolico nudi dovolj možnosti za prijeten oddih. Toda jezero je žal neizkorišče-no, razen za ribištvo. Toda pri urejevanju turističnih postojank ga seveda ne bo mogoče prezreti. Na sliki: Večer ob Bukovniškem jezeru (Foto: S. Balazic)

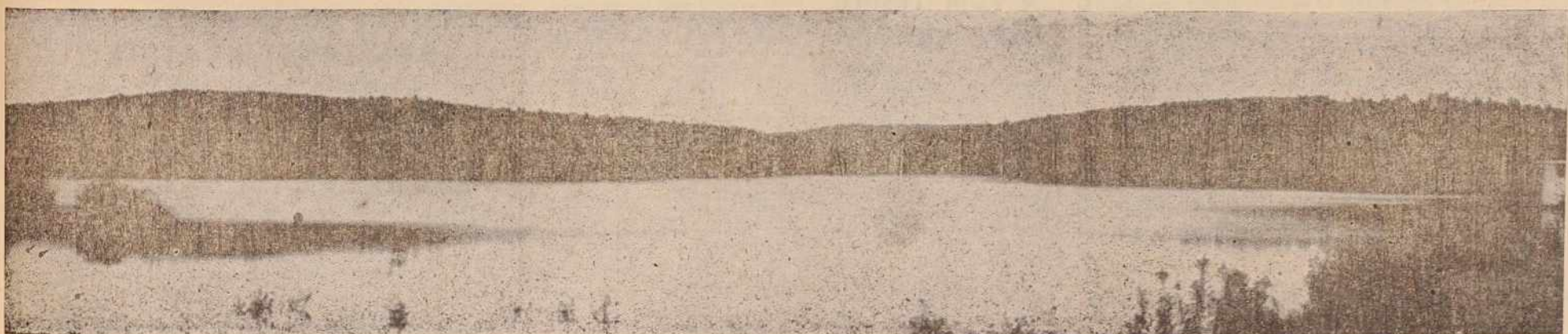

V novozgrajeni okrogli dvorani »Jurček« na Gospodarskem razstavišču bo septembra mednarodni sejem vin.

LETNI PLAN IZPOLNJEN Z 52,9 ODBSTOTKI

V torek je Občinski ljudski odbor Murska Sobota razpravljal po poročilu sveta za družbeni plan in finance o izpolnitvi družbenega plana gospodarskih organizacij v prvem polletju ter po poročilu o zaključnem računu proračuna občine. V prvem poročilu je bilo poudarjeno, da so gospodarske organizacije v soboški občini v prvem polletju povečale bruto proizvodnjo za 34,6 odst., plan pa je v povprečju izpolnjen z 52,9 odst. Proizvodne plane sta

v prvem polletju zlasti dobro izpolnili Tovarna mlečnega prahu ter Pomurski tisk, nekoliko slabše pa je z nekaterimi trgovskimi in gradbenimi podjetji. Ta imajo po navadi zelo majhen promet in ustvarjajo premalo sredstev za sklade. Zaradi tega so na seji predlagali, naj bi taka podjetja združili z večjimi, manjšimi mline, kot je mlin v Krogu in Sebeborcih, pa ukinili in odprli zamenjalnice. Na seji pa so tudi poudarili, da je potrebno zmanjšati proizvodne stroške ter hitreje uvajati nove oblike nagrajevanja.

BREZ NASLOVA

Na oidez torej nič posebnega. Iz razgovora s pristojnim sodnikom okrožnega sodišča pa izhaja, da je v Pomurju na leto 30 do 50 primerov ugotavljanja očetovstva nezakonskih otrok. To še ni vse, ker rešijo približno polovico primerov občinski sveti za socialno varstvo, za preživetje pa so pristojna okrajna sodišča. Ugotavljanje očetovstva in preživetje nezakonskih otrok za pomurje, kot vse kaže, precej časa in truda varstvenih organov občinskih ljudskih odborov, okrajnih in okrožnega sodišča.

Napak bi bilo, če bi pred tem zapirali oči. Prav ne bi bilo tudi to, če bi dajali temu prevelik poudarek. Res pa je, da je v naših krajih še gledanje, da je sramotno, če mlado dekle zanosi. Zato tudi dekleta do zadnjega trenutka skrivajo, da so zanosile. Ko takšno dekle porodi, se ji ne obeta mnogo dobrega več. Praksa kaže, da se takšna dekleta težko primerno poročijo v za poroko primernih letih. Poročijo se le, če najdejo kasneje kakšnega slučajnega partnerja. Pogosto je pozneje pravo nezakonski otrok kamen spotike, ki privede do razveze zakona, čeprav je mož že pred poroko vedel zanj, a se spomni nanj v verigi drugih očitkov.

Praksa prej omenjenih organov kaže, da je največ nezakonskih otrok na območju Lendaoskih gor, v gornje-radgonskem okolišju in okrog Ljutomeru. Odgovor na vprašanje, čemu prav tukaj, je že ena sama beseda: alkohol. Podatki iz prakse pa pričajo tudi o tem, da je bila po osebni dohoditvi povprečna starost nezakonskih mater okrog 20 let. Ta povprečna starost je vedno nižja in znani so primeri nezakonskih mater s 15 leti. Nič drugega kot dokaz bolj zgodnjega zanimanja mladine za nasprotni spol, kar je danes očitno tudi povsod drugod v svetu.

Ob osem tem je očitno pomanjkanje sleherne spolne vzgoje zlasti na vasi, kjer niso mladi ljudje seznanjeni niti z najosnovnejšim. Se najbolj vešča to za mlada dekleta v času, ko zapustijo šolo. Zakon sicer zagotavlja nezakonskim otrokom enakopravnost, vendar na vasi tisti, ki so v stikih z nezakonskim otrokom in njegovo materjo, nimajo pojma o zakonu. V poznejših letih, ko obiskuje otrok šolo in pozneje, ne moremo govoriti o razlikovanju, ker je razvoj pometel s časi, ko se je okoličar norčeval iz otroka, češ da je nezakonski.

Ugotavljanje očetovstva pa pogosto ni tako enostavno, kot bi človek sodil. Na pobudo matere pokliče varstveni organ občinskega ljudskega odbora domnevnega očeta. Četa očetovstvo prizna, ga na matičnem uradu opišejo kot očeta, ki pa v nobenem primeru

ni zakonski oče. Praksa kaže, da je tako v polovici primerov, o drugi polovici — po približni oceni — pa nato obravnava in odloča okrožno sodišče. Le redko se zgodi, da nezakonski oče objavi preživetje in jo tudi daje. Redki so tudi primeri, da domnevni očetje nezakonskih otrok priznajo očetovstvo celo v primerih, ko je skoraj povsem očitno, da mati ni imela spolnih odnosov z drugim. Vzrok je v tem, ker se ni mogoče zanesljivo ugotoviti očeta. Priče pri spočetju niso bile prisotne, izpovedbe nezakonske matere in domnevnega očeta pa si pogosto nasprotujejo, zlasti, če je nezakonska mati v kritičnem času s kom hodila. Sodišče si pomaga z dosežki znanosti, predvsem z analizo krovi na ustrezni ustanovi medicinske fakultete v Ljubljani. Tu ugotovijo krone skupine, faktorje in drugo in na podlagi tega ustvarijo zaključke. Ti pa ne dopuščajo nobenih dvomov le več v primerih, če da analize krovi negativno rezultate, torej če domnevnega očeta izključijo. Z napredkom medicinske znanosti si lahko obetamo od tega postopka kaj več kot zdaj, čeprav je še ena medicinska preizkušnja, ki jo nedolgo izvajajo pri nezakonskih otrocih, ko nekoliko dorastejo: dokaz podobnosti. Vsi trije — nezakonska mati, otrok in njegovo domnevno oče, pridejo pred ustrezno komisijo v Ljubljani. Ta opravi primerjavo in da na osnovi medicinskih izkušenj in podobnosti ob upoštevanju vseh v postopku prihajajočih faktorjev mnenje, če je domnevni oče resnični oče ali ne. Praksa Okrožnega sodišča v Murski Soboti že beleži nekaj takšnih uspešnih primerov. Navzlic vsemu pa je vse v glavnem le odvisno od sreče domnevnega nezakonskega očeta. Ni nujno, da je otrok podoben očetu. Obe omenjeni metodi sta še nezanesljivi in uporabni le v kombinaciji z drugim dokaznim gradivom.

Tega se dobro zavedajo tudi domnevni nezakonski očetje, saj so že pred prihodom na sodišče zelo dobro poučeni o vsem. Oddod tudi pojavi, da priznavajo razmerje, ne pa tudi to, da so imeli z nezakonsko materjo stike v kritičnem času. Zelo pogosto priznajo tudi to, hkrati pa trdijo, da so imeli stike z nezakonsko materjo v kritičnem času tudi drugi. Razumljivo in pogost pojav, saj vedo, da se ni posem zanesljive metode za ugotavljanje očetovstva. Nereditko preostanejo sodišču le

priče, ki pa so v veliki večini primerov nezanesljive in pristranske. Primer mladega dekleta, ki je pred dnevi prišla v pisarno varstvenega organa nekega občinskega ljudskega odbora in sporočila socialnemu delavcu, da oče njenega otroka, čeprav je očetovstvo priznal in je po sodbi pristojnega sodišča dolžan plačevati preživetje, ni plačal še niti dinarja. Po besedah socialnega delavca gre za primer, v katerem je prišlo do sporazuma po zelo težavni poti. In tudi ko je že vse jasno kot beli dan — zastoj.

Plačevanje preživetja za otroka je, kaže, problem, ki zahteva največ časa in dela varstvenih organov, ne glede na to, ali gre za nezakonske ali razvezane očete. Omenim naj samo primer razvezanega očeta, ki ima več let starega otroka, živečega od razveze pri materi. Ta je sezonska delavka in je že dve leti odsoten. Otroci živi pri svoji stari materi, ki pa je odvisna le od skromnih dohodkov svojega moža. Varstveni organ je uspel zvedeti za očetov naslov s pomočjo prijavnice odjane urada o kralju, kjer je živel in delal. Toda pojavilo se je nove težave. Pristojna občina ga ni mogla zaslišati, ker je odšel neznan kam. Zdaj je bila stara mati otroka tista, ki je uspela zvedeti preko sorodnikov za naslov očeta, naka so na pristojni občini ugotovili, da ni niti uveljavil pravice do otroškega dodatka. Naposled je oče objubil plačevati preživetje, denarja pa ni poslal in se je naprej izmikal plačevanju. Pristojno tožilstvo je uvedlo postopek zaradi kršitve družinskih obveznosti in bil je obsojen na 1 mesec in 15 dni zapore. Ko bi moral plačati preživetje bore 1000 dinarjev mesečno, je izjavil, da tega ne more, ker mora v zapor. In varstvenemu organu ne preostane drugega, ko da spet poizveduje za njim, kakor da bi bil detektivski in ne varstveni urad.

Neki drugi oče ne živi več v zakonski skupnosti z ženo in svojimi otroki. Že več let živi v nekem oddaljenem mestu. Prej je delal nekeje v Mariboru in tudi on ni hotel uveljaviti pravice do otroškega dodatka. To je storil varstveni organ. Se več. Ta oče ni hotel uveljaviti niti pravice do zdravstvenega zavarovanja za svoje tri otroke in ženo. Varstveni organ sploh ni dobil od podjetja, kjer je ta oče zaposlen, odgovora. Sele, ko se je obrnil na pristojno občino, je zvedel za očetov odgovor. Ta se je glasil, naj žena kupi zdravstvene izkaznice in vneše vanje potrebne podatke, sam pa jih bo dal overiti. Ko je varstveni organ poslal potrebne dokumente, je spet izjavil pristojni občini, češ da nima denarja za zdravstvene izkaznice. Sledil je dopis varstvenega organa, da ga bo predlagal v zakonsko kaznovanje po členu 197a zaradi grobe kršitve družinskih obveznosti, pristojna občina pa je na to poslala dopis, v katerem prosi, naj se varstveni organ nanjo ne obrača več!

Izkušnje varstvenih organov pri občinskih ljudskih odborih pa med drugim tudi pričajo o čudnem odnosu nezakonskih

mater. Vedno več je primerov, da fantje sicer priznajo očetovstvo, vendar pripominjajo in oprašujejo, zakaj se dekleta zlepa ne pogovorijo z njimi. Tako se pogosto dogaja, da se nezakonska mati in domnevni oče prvič v pisarni varstvenega organa le prepričata in kregata in šele drugi pride do sporazuma. Fantje svedo niso izjema. O vseh teh rečeh imajo svoja mnenja, zato tudi odnos do deklet ne more biti drugačen. Spojo negativno vlogo imajo v mnogih primerih tudi starši. Marsikdaj bi fant priznal očetovstvo, a spričo moralnega pristojnega.

(Nadaljevanje na 5. strani)

MED POSLEDICAMI IN VZROKI

Ze nekaj mesecev razburja del slovenske javnosti primer Planike v Turnišču, kjer je bil nezakonito odpuščen Stevek Sobočan zaradi kritičnega sestrstva v tovarniškem glasilu »Planika«. Ta primer je precej zaposlil tako delovni kolektiv kakor tudi razne forume političnih organizacij. V Lendaoski enotnosti so izšli tudi trije sestavki, ki so oso zadevo dovolj jasno osvetlili. Naše uredništvo doslej namenoma ni namenilo tega problema, ker se nam zdi, da bistvo problema ni samo o nezakoniti odpovedi, kajti to. Sobočan ima vse možnosti, da se za svoje pravice zavzame in jih tudi uveljavi, saj si je nemogoče zamisliti, da bi institucije, ki skrbijo za zakonitost in zaščito pravic državljanov, ščitile tako grobo kršitve zakonitosti.

Toda kljub temu med članki, ki so obravnavali nastali problem, ne moremo prezreti članka to. Kramarja, tajnika občinskega sindikalnega sveta Lendava, ker se nanaša tudi na naš list. Objavljen je bil v 30. številki Lendaoske enotnosti. V tem sestavku med drugim beremo: »Ustavimo se najprej pri tovarišu Sobočanu, ki je še mlad, ambiciozen in prav gotovo ni hotel tako daleč, kakor je prišel. Nekoč je pisal o lokalni časopis »Pomurski vestnik«. Pa ne dolgo, »Pomurskemu vestniku« je moral dati kaj klavirno slovo, ker pač Pomurci Pomurje bolj poznajo kot on.« K temu naj mimogrede dodamo, da je to. Sobočan takrat, ko je začel pisati za naš list, bil star štirinajst let in da je zaradi tega razumljivo, da ni Pomurje poznal kot mnogi drugi Pomurci, kot na primer tudito. Kramar, ki je tudi nekoč dopisoval, a danes ne več. Drugič se nam pa zdi, da je tudi popolnoma brezsmiselno dajati take karakteristike o to. Sobočanu in ga na široko predstavljati z osemi njegovimi pomanjkljivostmi. To je tako bolj brezsmiselno, ker tudi to. Kramar na koncu svojega članka ugotavlja, da pri prizadevanju delovnega kolektiva, da bi se čim hitreje uvrstil med boljše kolektive Pomurja, nastaja problem, ki se vleče že dolge mesece — problem odnosov med matičnim podjetjem o Kranju in obratom v Turnišču... Taki odnosi, kot so zdaj, neizbežno ustvarjajo posledice, katerih žrtev je, vsaj meni se tako zdi, tudi tovariš Sobočan.

S tem je to. Kramar dovolj jasno povedal, kje so tisti vzroki, katerih posledica je zadeva Stevek Sobočan in tudi, kje bi se morala začeti in tudi končati razprava. Ob tem bi se pokazalo, da bi bil Stevek Sobočan dokaj nepomemben člen v verigi teh zapletenih odnosov, ki so podjetju prinesli dokaj težav. Stefan Balazic odg. urednik

BOGOJINA
V Bogojini so imeli prejšnjo nedeljo nadomestne volitve v občinski zbor proizvajalcev. Za novega odbornika je bil izvoljen Matija Puhan, upravnik kmetijske zadruge.

UPOKOJENCI OD LOVRENCA V POMURJU
Društvo upokojencev od Lovrenca na Pohorju je pred kratkim organiziralo izlet v Mursko Soboto, kjer so bili gostje soboške podružnice. Med bivanjem v Murski Soboti so si ogledali proizvodnjo v Tovarni mlečnega prahu in Tovarni perila »Mura«. Po prijetni zakuski so gostje povabili člane soboške podružnice, da jim vrnejo obisk.

Z NEDELJSKEGA OKRAJNEGA TEKMOVANJA TRAKTORISTOV

Minulo nedeljo je bilo v Murski Soboti okrajno tekmovalje traktoristov. Tekmovalo je 25 traktoristov, ki so bili razdeljeni na tri skupine. V prvi skupini je osvojil prvo mesto z 273 točkami Janez Kuzmič s KG Rakičan, drugo Franc Marinič iz kmetijske zadruge Veržej, tretje pa Alojz Erjavac s KG Rakičan. Med mladimi zadrucniki je osvojil prvo mesto Viktor Horvat iz Puconec, drugo pa Branko Stuhec iz Rakičana. Pri pionirjih je zmagal Ivan Oras iz Apač, drugi pa je bil Alojz Gregor iz Tešanovca. Tudi ostali traktoristi so pri oranju in spretnosti pokazali precej sposobnosti. Na republiškem tekmovalju, ki bo v Murski Soboti 27. avgusta, bo tekmovalo iz Pomurja kar 9 traktoristov.

ODBORNIKI OLO IZ KRAPINE OBISKALI LJUTOMER

V nedeljo so prispeli na ekskurzijo odborniki OLO ter predstavniki gospodarskih organizacij iz Krapine. Z zanimanjem so si ogledali vinogradništvo, kletarske in industrijske objekte, med drugim tudi gradbišče nove tekstilne tovarne v Ljutomeru.

SE TRIJE DVOJEZICNI OTROSKI VRTCI V LENDAOSKI OBČINI

V lendavski občini v teh dneh živahno razpravljajo o ustanovitvi dvojezičnih otroških vrtcev, ki so v veliko pomoč dvojezičnim šolam, saj otroci v njih dobijo osnovno znanje obeh jezikov. Ustanoviti jih nameravajo v Dobrovniku, kjer je že veliko prijav, v Genterovcih in Gaberju. Prostore v Lendavi pa bodo morali postopoma povečati, saj postajajo pretisni.

GASILSKE PRIREDITVE PO POMURJU

V Bratovcih in Dobrovniku so imeli v nedeljo gasilske sektorske vaje. V Bratovcih je zlasti uspel nastop mladink s simboličnimi vajami, v Dobrovniku pa so mladinke iz Kobilja nastopile zelo uspešno s praktičnimi vajami. V nedeljo pa so v Lemerju svečano odprli novi gasilski dom, ki so ga začeli graditi že leta 1958. Na tej svečanosti so izvedli primeren kulturni program s pevskimi točkami in recitacijami.

LETNI PLAN IZPOLNEN ŽE Z 52,9 ODSOTKI

Svet za družbeni plan in finance pri Občinskem ljudskem odboru v Murski Soboti je na zadnji seji analiziral uspehe gospodarskih organizacij v prvem polletju. V tem času se je družbeni bruto proizvod povečal v primerjavi z istim obdobjem lani za 34,6 odst., dohodek pa je višji za 56 odstotkov. Tako je letni plan v prvem polletju izpolnjen že z 52,9 odst.

PRAZNOVANJE OBČINSKEGA PRAZNIKA V GORNJI RADGONI

Minulo nedeljo so v Gornji Radgoni praznovali občinski praznik. Po slavnostno okrašenem mestu je v jutranjih urah igrala godba na pihala budnico, naka so se številni občani zbrali v kinodvorani na slavnostni akademiji. Imeli so precej bogat kulturni program. Izvajali so ga pevci gasilskega pevskega zbora in recitatorji. Z nekaj točkami pa je nastopila tudi radgonska godba. Na klavir pa je zaigrala Majda Benkova. Na akademiji je govorila o pomenu praznovanja sekretarka Obč. komiteja ZKS Gornja Radgona Marija Levar. V svojem govoru je orisala tudi nekatere pomembnejše gospodarske uspehe občine v minulem obdobju. Za tem so si ogledali nogometno tekmo med moštvom iz podjetja »Elrad« in domačega društva »Partizan«. Številni udeleženci pa so si popoldne ogledali na radgonskem hipodromu še zanimive konjske dirke.

S SEJE SVETA ZA KMETIJSTVO V LJUTOMERU

Na nedavni seji Sveta za kmetijstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Ljutomeru so razpravljali o uvedbi agrotehnične minimuma ter o pripravah na jesensko setev. Predvidoma bodo kmetijske zadruge letos zasejale v pogodbenem sodelovanju z zadrucniki okoli 550 hektarov pšenice. V pogodbenem sodelovanju pa bodo dali precej poudarka tudi travništvu, saj je predvidenih kar 800 hektarov. Na seji so razpravljali tudi o pripravah na odkup sadja, za kar bodo morale zadruge pravočasno pripraviti potrebno embalažo.

NAGRADE ZA NAJBOLJŠE ORGANIZACIJE SZDL

Na seji predsedstva Občinskega odbora SZDL v Murski Soboti so med drugim govorili tudi o letošnjem praznovanju občinskega praznika. Sklenili pa so tudi, da bodo nagradili krajevni organizaciji SZDL v Ratkovcih in na Cankovi, ki imata včlanjenih preko 50 odst. volivcev. Nagradili pa bodo tudi podružnice v Kramarovcih, kjer so člani vsi volivci, Mačkovi, ki imajo 84 odst. in v Veščici z 60 odst.

GOSTOVANJE PEVSKEGA ZBORA CMD

Prejšnji teden je pri Gradu in v Turnišču gostoval društveni pevski zbor Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS. Zbor je pod vodstvom Ivana Pregeljca zapel več prirejenih narodnih, venček partijskih in nekaj umetnih pesmi.

POSVETOVANJE O OBLIKAH POGODBENEGA SODELOVANJA

Včeraj je bilo v Murski Soboti posvetovanje OZZ z upravniki vseh kmetijskih zadrug Pomurja. Na posvetovanju so razpravljali o oblikah pogodbenega sodelovanja ter zagotovitvi novih kmetijskih strokovnih kadrov. Pogodbeno sodelovanje se bo še v nadalje izvajalo v različnih oblikah, od najemanja posestev in klasične kooperacije z garantiranim pridelkom pa do kontrahaže. Kakor so poudarili na posvetovanju, sta najbolj zaželjena prva dva načina. V vseh pa je potrebno skrbeti, da se bo proizvodnja čim bolj povečala. V pogodbenem sodelovanju bodo zadruge letošnje jesen zasejale okoli 2400 hektarov pšenice, predvsem visokorodnih sort. Na posvetovanju pa so tudi poudarili, naj zadruge porabijo 30 odst. sredstev iz sklada skupne porabe za šolanje strokovnih kadrov. Letos se namreč lahko redno vpiše na Srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu 80 slušateljev, nekaj pa se jih bo lahko vpisalo redno ali izredno na Srednjo veterinarsko šolo v Ljubljani. Za šolo v Rakičanu imajo do sedaj že okrog 75 prijav, pretežno iz našega okraja.

Prometne nesreče v zadnjih dneh

V zadnjih nekaj dneh so se zvrstile v našem okraju številne nesreče, ki k sreči niso terjale človeških žrtev, ampak je ostalo le pri poskodbah. Nastalo pa je precej škode.

8. avgusta je prišlo do nesreče zaradi neprevidnosti na KGG v Lendavi. Ko sta traktorista Franc Taličan in Alojz Lebar čistila kombajn, je prišel k njima kolega Z. Ladislav in se nekaj časa pogovarjal. Zatem je iz nezanihih vzrokov vključil mo-

V TEM TEDNU DVA POŽARA

V ponedeljek je zgorelo na Radenskem vrhu ostrešje in nekaj opreme pri gospodarju Francu Kukolu. Požar je povzročil okoli pol milijona dinarjev škode. Kakor so ugotovili, je požar zanelil gospodar sam, po manjšem družinskem nesporazumu. V noči od 13. na 14. avgust pa je začelo goreti stanovanjsko in gospodarsko poslopje Antona Zemljčiča v Grabincih. Vzroki požara še niso znani. Nastalo škodo pa cenijo okoli 400 tisoč dinarjev.

tor. Pri tem je mehanizem prijel traktorista Taličana nogo in jo močno poskodoval. Poskodovanega so takoj prepeljali v bolnišnico.

10. avgusta pa sta se pripetili kar dve prometni nesreči. Do prve je prišlo okrog 18. ure na cesti na Zg. Kamenščaku. Zakrivil jo je voznik politovnega avtomobila S-1686, ki je vozil iz Ljutomeru po levi strani ceste. Ko je pri srečevanju zagledal masproti vozečega kolesarja Franca Franka iz Ljutomeru, ki je peljal pravilno po desni strani, se mu je hotel izogniti ter ga je zadel z blatnikom. Kolesar je padel in se težje poskodoval. Druga nesreča pa se je zgodila kakšne dve uri pozneje na Plešivci. Ko je voznik osebnega avtomobila Jože Sprajcer iz Ljubljane peljal s hriba, ga je na ovinku zaneslo s cestnice v globok jarek. Sofer in potniki so dobili le manjše praske, nastalo pa je tudi okoli 50 tisoč dinarjev škode.

Naslednjega dne pa je prišlo do prometne nezgode na poljski cesti v bližini Tešanovca, ko je traktorist Stefan F. peljal čez ozek most s kombajnom. Ta se je pod težo zrušil. Večje škode ni bilo.

V torek popoldne pa je prišlo do manjše nesreče tudi na trgu v Murski Soboti, ko je motorist Boris Hara iz Bakovec prehitel osebn avtomobil. Avtomobil je medtem zavil na levo, proti avtobusni postaji, pri čemer sta trčila. Ostalo je pri lažjih poskodbah, škode na vozilih pa cenijo preko 35 tisoč dinarjev.

-ko

POMURSKI VESTNIK

List izdaja in tiska Casopisno založniško podjetje Pomurski tisk v Murski Soboti

Direktor Jože Vild

Urejuje uredniški odbor

Odgovorni urednik Stefan Balazic

List pošiljamo samo po predplačilu — Nenaročenih rokovnikov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje. Uredništvo: Murska Soboti, Koeljeva ulica 7, telefon 138 — Naročniški in oglašni oddelci: Murska Soboti, Koeljeva ul. 7 — Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 200 dinarjev, — inozemstvo letno 1000 din. — Tek. račun pri Komunalni banki v Murski Soboti št. 605-70

Znova pred Varnostni svet

LEOPOLDVILLE — Glavni tajnik OZN Hammarskjöld je zahteval izredno sejo Varnostnega sveta, na kateri bi znova proučili kongoško vprašanje. Predsednik kongoške vlade Lumumba je namreč v posebnem pismu sporočil, da »vlada in kongoško ljudstvo ne moreta več zaupati« njegovemu nadzorstvu, pod katerim naj bi izvedli resolucije Varnostnega sveta.

Kongoški premier posebno zameri glavnemu tajniku, da je prišel v Katango in se pričel posvetovati s tamkajšnjim provincijskim predsednikom Combe, ne da bi se zmešal zanj, za edinega zakonitega predstavnika celotnega Konga. Na ta način je kršil bistvo prve resolucije, ki izrecno zahteva, naj se glavni tajnik vedno posvetuje s kongoško vlado pred vsakim dejanjem. Tako je bila torej kongoška vlada potisnjena v ozadje, premier Combe, ki je s svojim separatizmom potem, ko je Kongo postal neodvisna in suverena država, dejansko kršil državno suverenost, pa lahko nemoteno naprej propagira svoje načrte o samostojni republiki Katangi.

Značilno je, da premier Lumumba tudi postavlja nekaj točk, s katerimi bo kongoška delegacija nastopila pred Varnostnim svetom. Švedske čete po njegovi sodbi niso zanesljive, ker so znane rodbinske zveze med švedsko in belgijsko kraljevsko družino. Te

ta naj bi zaupali posebnemu 14-članskemu odboru, sestavljenemu iz predstavnikov azijskih in afriških dežel.

Glavni tajnik je očitke zavrnil, hkrati pa tudi zahteval novo sejo Varnostnega sveta.

Hammarskjöld in Lumumba, toda ob prvem srečanju v New Yorku

naj bi nadomestile čete afriških neodvisnih dežel. Izvajanje resolucij Varnostnega sve-

Kakor kažejo dogodki, se je Lumumba zares lahko pritoževal. Za sedaj sicer še niso

znani razlogi, čemu se je Hammarskjöld šel pogajati s Combe, še preden se je popeljal iz New Yorka srečati z Lumumbo, toda izjave Combe, da je privolil v vse njegove predloge, mečejo kaj nerodno luč. Tako čete OZN niso bile razorožile krajevnih policijskih odredov, četudi je znano, da so te prevzele nadzorstvo nad takimi in podobnimi enotami v ostalih predelih Konga.

Kakor pravi prva resolucija Varnostnega sveta, morajo čete OZN aktivno pomagati in podpreti kongoško vlado, za vsak ukrep pa se morajo posvetovati s samo vlado. Če je torej po tretji, najnovejši resoluciji sprejel glavni tajnik pooblastilo, da nadzira in vodi izvajanje sklepov Varnostnega sveta, bi se tudi moral osebno posvetovati.

Malce predaleč je segel Lumumba, ko je skušal namigniti na nekakšno pristranost švedskih čet, kajti te so se dobro obnesle prav na Sinaju in se oblasti ZAR niso mogle pritožiti nad njimi. Morda spet ne kaže kazati preveč nezaupanja do vseh, ki so bele kože, navzlic dolgoletnim, težkim izkušnjam kolonialnega suženjstva.

Prevrat v Laosu

Zgodilo se je v eni izmed dežel nekdanje francoske Indokine, v gorati deželi Laosu, v »kraljevini slonov«, kakor jo imenuje legenda. Bataljon padalcev je pod poveljstvom kapetana Lija zavezal vse važnejše točke v Ventianu, revolucionarni odbor pa je prevzel oblast. Ves državni prekrat ni terjal nobene človeške žrtve. Večina ministrov je pobegnila o kraljevo prestolnico Luang Prabang, se zglasilo pri kralju in tudi že odstopila.

Toda razvoj je šel še dalje. V nedeljo je laoska skupščina izglasovala soglasno nezaupnico strmoglavljeno vladi, sama

Komentar

vlada premiera Somsanita pa je kolektivno odstopila. Pričakujejo, da bo novo vlado sestavil sedanji predsednik skupščine Suvana Fume, oseba, ki se ji je svoj čas posrečilo sestaviti koalicijsko vlado skupno s predstavniki znanega oporniškega gibanja Patet Lao, pa se je pozneje zaradi očitnih želja nekaterih krogov po proameriški politiki umaknila.

Sama sprememba bi morda na prvi pogled ne bila toliko zanimiva — o tem delu sveta spremembe niso nič posebnega — če bi nova oblast ne napolnila temeljite spremembe v deželni politiki. Poosem bo ubrala pot politične neutrarnosti in se borila proti korupciji med uradniki in vladnimi krogi. Vse tuje čete se morajo umakniti iz dežele. Gre za francoske enote (kakih 500 mož), ki so ostale tu po znani razdelitvi nekdanje francoske Indokine, ter ameriške pojaške »svetovalec«, kakih sedemdeset po številu.

Ker je kapetan Li, vodja revolucionarnega odbora, sorodnik enega izmed voditeljev gibanja Patet Lao, oziroma pomnejše stranke Neo Lao Haksat, in ker zastopa linijo političnega neutralizma, je očitno, da je sam prekrat naperjen proti Američanom in pa sploh proti prozahodnjaški politiki o deželi. Zato so tudi v Washingtonu sporočili, da priznajo strmoglavljeno vlado, ne pa novo oblast. V Laosu torej prihajajo o osrednje sile, ki se odrekajo blokovski politiki in korupciji, ki je bila doslej razširjena med vladajočimi krogi. In to je vsekakor pozitiven prekrat ne glede na to, kako se bodo sami dogodki o prihodnje razvijali. Američanom preostane potemtakem v Indokini le Južni Vietnam kot močna opora, čeprav raste tudi tu odpor proti proameriškega režimu, ki se hkrati bori proti združitvi obeh vietnamskih dežel.

GVERILCI NA FILIPINIH

MANILLA — Uradno poročajo, da skušajo vladne enote ujeti dva voditelja odporniškega gibanja Hukbalahap dr. Lava, ki poveljuje 12.000-glavi armadi, in Alehandrina. Operacije vodijo sedaj na območju Laguna, Tajabasa in Bulakana na otoku Luzonu. O bojih poročajo tudi na otoku Sulu.

Značilno je, da so v svet o tem objavili po daljšem času. Z leto 1950 je tedaj obrambni minister sporočil, da so sboji proti upornikom v zaključni fazi. Tri leta pozneje se uradno snjeli nekaj voditeljev.

TELEGRAMI

— Neznane osebe so od sobote na nedeljo oskrbnile spomenik žrtvam nacističnega nasilja v koncentracijskem taborišču Dachau. Na zidovih nekdanje plinske celice so narisale nekdanje križe. (AP)

— Po uradnih vesteh vlada v Zahodnem Pakistanu in v podjeki državi Utar-Pradeš epidemija kolere. V Pakistanu je umrlo doslej več kot 400 ljudi. (Reuters)

— V Indiji so v ponedeljek zvečer praznovali 13-letnico neodvisnosti. (Tanjug)

— Alžirska armada je v zadnjih petnajstih dneh pričela obsežne akcije proti francoskim enotam. Med drugim je sestrelila 6 francoskih letal, uničila 40 tankov ter večje število avtomobilov. (Tanjug)

— Predsednik ZAR Naser je odgovoril na posebno podanico katalskega vladnega predsednika Combe, da razdelitev Konga lahko koristi samo imperializmu. (AP)

— Za novega veleposlanika FLRJ v Avstriji je imenovan Ivo Sarajčič, opolnomočen ministri v Državnem tajništvu za zunanje zadeve. (Tanjug)

SE ŠTIRI NEODVISNE DEŽELE

BANGI — Ta teden so postale še štiri nekdanje francoske kolonije samostojne. Gre za Srednjeafriško republiko, bivše francosko ozemlje Ubangi-Sari, republiko Čad, republiko Kongo in Gabon. Prve tri republike bodo ustanovile unijo srednjeafriških republik, medtem ko se ji Gabon ne bo pridružil, pač pa navezal z njo tesne gospodarske stike.

Od članic nekdanje Francoafriške skupnosti je preostala od francoskih posesti samo Mavritanija, vendar so v Parizu sklenili, da bodo dali do konca leta tudi tej koloniji neodvisnost.

Nova srednjeafriška republika meji na jugu na Kongo, na severu na republiko Čad in na zahodu na

OD TEDNA DO TEDNA

republiko Kamerun. V njej živi približno 1.200.000 prebivalcev. Večina se ukvarja s kmetijstvom.

2E LETOS V VESOLJE!

STOCKHOLM — Na kongresu svetovne astronautične federacije je ameriški znanstvenik nemškega rodu von Braun izjavil, da bodo ZDA še pred koncem leta poslale v vesolje prvega človeka. Priprave za pristano k človeka na mesecu bodo zaključili tja do l. 1970. Sovjetski znanstvenik, soče sputnikov, Sedov, pa je bil pri tem malce previdnejši. Prvi polet s človekom bodo v SZ poizkusili v bližnji prihodnosti.

ZA ZDRUZITEV OBEH KOREJ

SEUL — Predsednik severnokorejske vlade Kim Ir Sen je predložil, naj bi se obe Koreji združili v federacijo. Najprej naj bi ustanovili vrhovni nacionalni odbor, sestavljen iz predstavnikov obeh dežel, ki bi urejal gospodarski in kulturni razvoj. V obeh deželah bi ostal dosežani politični sistem.

V Južni Koreji so predlog zavrnili. Pravijo, da gre le za »propagandni maneuvre«.

NEODVISNI CIPER

NIKOZIJA — V noči od 15. na 16. avgust je postal otok Ciper neodvisna republika. V tem času so v stavbi narodne skupščine, ki šteje 30 poslancev (34 Grkov in 15 Turkov), podpisali dokumente o neodvisnosti. Na dopolnilski seji so člani skupščine ob navzočnosti ministrov, članov diplomatskega zbora in drugih gostov zapriseli ter izvolili predsednika. Obenem so razglasili za predsednika in podpredsednika republike Makariosa in dr. Kučuka.

Zastavo nove republike predstavljata zemljevid otoka na belem polju, ki ga okvirjata dve oljčni vejici. Državni grb pa predstavlja podkev z golobom na sred, ki ima v kljunu dve oljčni vejici. Kot je znano, rastejo na otoku številne oljke.

Napetost v Karibskem morju

V torek se je pričela v glavnem mestu Kostarike San José konferenca zunanjih ministrov Organizacije ameriških dežel. Letošnje zasedanje je bilo mikavnejše zaradi razmeroma napetega položaja, ki vlada zadnje mesece na območju Karibskega morja. Med dva glavna problema na dnevnem redu štejejo ameriško-kubanski spor in pa zahtevo Venezuele, naj proti diktatorskemu režimu v Dominikanski republiki uporabijo najstrožje ukrepe.

O ameriško-kubanskem sporu smo že pisali. Odkar je na otoku, znanem po plantajah sladkornega trsa, zmagala revolucija in je vlada predsednika Castra pričela izvajati program socialnih, družbenih in gospodarskih reform, si tisti krogi, ki so jih ti ukrepi najbolj prizadeli (podržavljane plantuž, agrarna reforma, podržavljanje bank in rafinerij) ob podpori določenih ameriških političnih prvakov prizadevajo, da bi strmoglavili režim. Najbolj drastičen ukrep predstavlja zmanjšanje uvoza kubanskega sladkorja v ZDA, četudi je bila Kuba doslej skorajda v celoti vezana na izvoz na to tržišče. Kubanska vlada je primerno odgovorila. Nacionalizirala je imetje vseh ameriških družb in ameriških državljanov, odškodnino pa bo plačevala iz dohodkov, ki jih bo imela od prodaje lastnega sladkorja na ameriškem trgu. Če torej ne bo izvoza, ne bo tudi odškodnine...

Na drugi strani si je kubanska vlada zagotovila prodajo sladkorja in drugih važnejših kmetijskih izdelkov drugod. Zato je ameriška gospodarska blokada ne bo škodovala, kot so si to zamislili njeni avtorji v Washingtonu. Američani bodo skušali obtožiti Castra, da je pod vplivom SZ in Kitajske, posebno v zvezi z znano izjavo Hruščeva, da bo SZ

Castro — odpor pritisku

Pred nedavnim je posebna komisija medameriške organizacije ugotovila, da je režim diktatorja Truhilla iz Dominikanske republike podprl tiste, ki so pripravljali atentat na venezuelskega predsednika Betancourta. S tem je bila znova potrjena resnica, da ta režim podpira atentate, poizkuse prevratov in sabotaže povsod tam, kjer so prišli na površje v deželi naprednejše sile.

Ni dvoma, da bodo ameriške dežele morale zagrniti v kisló jabolko, v ameriški pritisk na Kubo in režim dominikanske diktature ter poiskati ustrezno rešitev, ker bosta obe deželi, Kuba in Venezuela, oboroženi s številnimi otipljivimi dokumenti, organizacijo zapustili.

Na zunaj torej kaže, da se bo »afera Konga« iz katere so hoteli potegniti največ koristi belgijski finančni krogi, sorazmerno mirno končala. Vendar bo glavni tajnik moral prebroditi še marsikatero nevšečnost. Tisti, ki izgubljajo tla pod nogami — in to so brez dvoma Combe s svojimi prijatelji in belgijski finančniki — bodo skušali zbrati še enkrat sile, da bi se na kakšen koli način uprli centralni kongoški vladi premiera Lumumba.

Omenjali smo že, da je med določenimi političnimi skupinami v nekaterih kongoških provincah zelo zakoreninjena želja po konfederaciji, t. j. takih povezanosti provinc v enotno deželo, kjer bi province ohranile v določenih zadevah popolno samostojnost. Celo predsednik republike Kongo, Kasavubu, se ogreva v imenu svoje stranke Abako za tako rešitev in še nekateri prvaki. Combe je v svojih govorih omenil tudi možnost konfederacije kot primerno rešitev, četudi mu je »neodvisnost« Katange ob belgijskem blagoslovu mnogo ljubša.

Comba je očitno precenjeval javno mnenje v sami Katangi. O tem govore nedeljske demonstracije proti odcepitvi Katange od Konga. Znano je, da sta Combe in njegov notranji minister Munongo storila vse, da bi zlomila že poprej vsakršno opozicijo proti katanški samostojnosti. Notranji minister, eden najbolj

Varnostni svet je sprejel svojo drugo odločitev o tem, naj se belgijske sile umaknejo iz celotnega Konga, torej tudi iz Katange, ter prepuste skrb za varnost in red v deželi četam OZN pod neposrednim vodstvom glavnega tajnika OZN. Značilno je, da je belgijska vlada v tak izhod privolila in da je predsednik provincijske vlade v Katangi in sedaj po tamkajšnji skupščini razglasil predsednik republike Katange, Comba, privolil v razgovore s Hammarskjöldom in prihod čete OZN.

zanesljivih tolmačev belgijske kolonialne politike, je n. pr. izjavil:

»Če se bo pojavil v Katangi kdo, ki se bo preveč svobodno gibal in preveč izražal svoje nerazpoloženje, mu bomo posvetili, da bo pomnil. Toda to ne bo na oni belgijski način.« Belgijce so svoj čas hvalili kot najmanj grobo kolonialno oblast v Afriki!

Combe je imel precejšnje težave tudi z organiziranjem lastne armade, ko je spoznal, da se bodo slednjič morali umakniti njegovi zavezniki — belgijski vojaki. Postavil je na noge samo armado 1000 mož, ker so cela območja odklonila mobilizacijo.

Combe sam je tudi prvak stranke Konakati. Na lanskolletnih volitvah v provinci je bil povezan z unijo belih kolonov in dobil tako od skupno 60 mest v lokalni skupščini. Belgijske vojaške enote in policija so storile, kar so mogle, da je njegova stranka dobila čimveč glasov. Nadalje je je podpirala »Rudarska zveza«, v zahtvalo za to podporo pa je družba dobila tudi tisto, kar je zanjo najvažnejše: lani

je njen dobiček znašal 4 milijarde belgijskih frankov. Combejev »separatizem« torej sloni na frankih te družbe ne glede na to, da je zadnje dni izrekel tudi nekaj pikrih na račun Belgije. (Verjetno je nanj vplivalo »kapitulantstvo stališče« belgijske vlade, ki ga ni javno zaščitila!) Pravijo, da je ideja o odcepitvi Katange zrastle na zelniku omenjene družbe, ker bi si ta lahko le tako ohranila nemoten položaj.

Jasno je, da se belgijska vlada ni mogla izreči za odkrito podporo ali celo priznanje odcepljene Katange, ko pa je svoji bivši koloniji priznala neodvisnost v onem ozemljskem obsegu, kakršnega je imela poprej. Razpoloženje v Varnostnem svetu je bilo tudi takšno, da bi njene argumente ne mogel nihče podpreti.

Toda to še ni edini razlog. Kongoški premier Lumumba je ob svoji vrnitvi iz New Yorka obiskal tudi Maroko, Tunis, Gvinejo in Gano ter tu naletel na odločno podporo svojih idej o nedotakljivosti Konga in boju proti belgijskim spletkam v Katangi. Bi-

lo je očitno, da tudi v teh prestolnicah ocenjujejo Combovo akcijo kot akcijo lutke, katere niti vrte v Bruslju.

Belgijska akcija v Katangi je streljala tudi nekatere zahodne kroge, ki so doslej več ali manj podpirali kolonialne spletke. »New York Times« je n. pr. v enem svojih komentarjev napisal: »ZDA morajo razumeti, da se njihova podpora evropskim zaveznikom v Afriki največkrat ne izplača.«

Zgodovina je to tezo potrdila tudi že v Južni Aziji.

Kako se bo končala »kongoška kriza«? Belgijska lutka je skušala s svojimi obsežnimi zahtevami bistvu doseči vsaj nekaj. Po prvih razgovorih z glavnim tajnikom OZN v Elisabethvillu je izjavila, da je ta ugodil vsem njenim zahtevam v zvezi s prihodom mednarodnih čet. Tako bodo oblasti, ki je dejala, nadaljevale svojo pot, t. j. pot separatizma. (Baje je glavni tajnik obljubil, da ne bodo razorožili krajevnih policijskih sil!) Toda proti svetovni javnosti, posebno proti afriški, spletke ne bodo več vžgale. Znano je, da so prvaki afriških vlad, posebno Gane, obljubili kongoškemu premieru celo lastne oborožene sile, ki bi pod poveljstvom kongoškega poveljnika naredile samovolji Combe enkrat za vselej konec. Verjetno do tega ne bo prišlo, toda na to pripravljenost bodo morali separatisti v Katangi misliti...

LETO DNI PRIČAKOVANJA

Od Pulja do naših filmskih platen

Dušica Zegarac in Branko Tatlić v filmu »Deveti krog«. Prva je prejela na minulem puljskem festivalu za to vlogo več nagrad in priznanj, drugi pa uradno nagrado žirije za najboljšo epizodno moško vlogo v tem filmu in v filmu »Tri Ane«. 16-letna dijakinja gimnazije Dušica Zegarac pa se ne misli posvetiti filmu, čeprav jo nekateri imenujejo jugoslovansko Tatjano Samojlovo, drugi pa jo primerjajo z Marijo Schell. Navzlic uspehu v filmu »Deveti krog« se namerava posvetiti študiju medicine.

mladih glavnih junakov filma. Torej film z estetsko vrednostjo, ki ga je človeški motiv le navdahnul. Hkrati velik uspeh režiserja Franceta Stiglice, scenaristke Zore Dirnbach, snemalca Ivana Marinkiča in drugih ustvarjalcev in sodelavcev filma. V največji meri pa 16-letne dijakinje gimnazije Dušice Zegarac, ki je v tem filmu prvič stopila pred kamero in ustvarila s svojim židovskim dekletom umetniški lik, ki je trajne vrednosti.

»Kapetan Leš« je domači western. Vse v tem uspelem filmu teče z neverjetno lahkoto, vse je jasno, vse izhaja logično drugo iz drugega. Ni pa v njem visokih moralnih in filozofskih problemov. Vsekakor je res, da je njegov režiser Žika Mitrovič (»Ešalon dr. M.«, »Miss Stone«) povzpel pri nas to novo vrsto do zavirlive višine — z zrelo režijo. Tudi pri nas si bodo ljudje ogledali film v napeti tišini. In »Kot 905«? Do oktobra prihodnjega leta, ko bo pri nas na sporedu (»Kapetan Leš« avgusta), bo sicer minilo še precej časa, vendar si velja zapomniti že danes, da je to korektno izdelan film (režiser Mate Relja), ki pa ima svoje kvalitete in svoje pomanjkljivosti. Česlednjih ne bi bilo, bi lahko dobili z njim nadpovprečen akcijski film.

Film »Tri Ane« Branka Bauerja bomo lahko videli novembra prihodnjega leta. Film je po svoje zelo zanimiv: vse kar v njem postransko, je tudi po sodbi kritike odlično. Zanj je značilno tudi obilje neorealističnih malenkosti: naša umazana dvorišča, na pol podrtje bajte, vijugaste ulice, naši mali ljudje in še marsikaj. Kritika je priznala filmu tudi priokus naših dni in naših mest, naše avtentično razpoloženje, očita pa mu, da glavni lik (oče, ki išče izgubljeno hčerko) ni izdelan in da je zanj izbral režiser igralca s preskromnimi možnostmi. Očitki so tudi glede scenarija. Zabredel je v konvencionalne vode in na koncu vseh koncev mu je podlegla tudi režija. Ena izmed svetlih točk filma pa je pojava Svetlane Miškovič, ki je tudi prejela nagrado za najboljšo epizodno žensko vlogo.

Razen kratkega mladinskega filma »Izgubljeni svinček« preostaneta le še oba slovenska predstavnika letošnjega Pulja, za katere še ni znano, kdaj ju bomo videli pri nas. Razumljivo, saj sta bili nemara kopiji za Pulj končani v zadnjem hipu. Prvi, »Akacija« režiserja J. Kavčiča, je očitno korak naprej od akcijskega

vojnege filma: predvsem psihološki film, v katerem je dialog neobičajno važen. Režija je vztrajala pri psihološkem niansiranju junakov in je zapostavljala dramsko intenzivnost. Imenovali bi ga lahko film o bistvu akcije, slišali pa smo tudi sodbe, češ da film ni toliko drama, da poudarja historijo in demoralizacijo ljudi, ki jih režija in scenarij nista smatrala kot izgubljene, a sta jih kot take prikazala. Preveča da ga tudi težnja, da bi prikazal najbolj črno plat iz vojnih situacij in četudi za ceno odstopa od umetniške resnice.

Napeta tišina med predvajanjem bo soredila tudi Capovo film »Vohun X 25 javlja«, ki mu tudi stroga kritika ni mogla odreči rutinirane režije. Umestne pa so pripombe o malce naivni vohunski zgodbi. Tudi ta film Františka Čapa teče neverjetno gladko, stvarnejša, zanesljivejša zgodba o življenju glavnega junaka pa bi bila filmu samo v prid. Vsi, ki spremljajo in ocenjujejo iz leta v leto Capovo ustvarjanje, trdijo, da gre spet za solidno obrt, da pa ni šel režiser tudi tokrat ne naprej in ne globlje. Slovensko občinstvo bodo motile še pomanjkljivosti ob sinhronizaciji (film so posneli v Zagrebu), ko govori isti igralec z različnimi glasovi itd. V filmu nastopajo tudi Nemci v vlogi Nemcev in k sreči s svojimi glasovi.

Vse te kritične pripombe, zlasti z estetskega gledišča, nimajo drugega namena kot to, da bi pomagale brusiti naše občinstvo lasten okus. Na

Teden je zopet naokrog in pred nami je nov spored pomurskih kinematografov. V LENDAVI bo ob koncu tega tedna na repertoarju italijanski film »Sensor«, v začetku prihodnjega tedna pa jugoslovanski dokumentarni film »Veliko stoletje«. V LJUTOMERU bo to soboto in nedeljo na sporedu ameriški barvni cinemascope film »Preprovan planet«, ki sodi v vrsto fantastičnih filmov o znansivnih dosežkih prihodnosti. Čeprav je film daleč od stvarnosti, je zanimiv. Se bolj pa velja to za madžarski film »Zavite stopnice« režiserja Fregyesa Bana, ki si ga bodo lahko ogledali Ljutomerčani sredi prihodnjega tedna. Film, v katerem nastopajo v glavnih vlogah Rudolf Samogyvari,

Družbeno odgovorna naloga

Že zadnjič je obeljavila trditev, kako dolga in kar preveč zapletena je pot domačih filmov od puljskega festivala do kinematografov na podeželju — tudi pri nas o Pomurju. Danes se ne more nihče izmed nas zadovoljiti samo z ugotovitvijo, da si je domači igrani film priboril svoje mesto na platnih kinematografov o naših krajih. To se je marsikje zgodilo več ali manj bolj po zaslugi ustreznih predpisov za zaščito domačega filma, manj pa spričo naše težnje, da bi domače filme čimprej in čim bolj približali našim ljudem. Programski soeti, kjer jih imajo, bodo morali sprejeti poleg ostalih činiteljev kot svojo tudi to nalogo.

Marsikje o Pomurju nismo oidei doslej še niti oseh filmov z lanskega festivala. »Vizor zla« bomo, na primer, videli v Murski Soboti prihodnji teden, film »Veter« je ponehal ob zoric enkrat septembra, slovenski film »Tri četrtine sonca«, za katerega je prejel režiser Jože Babič nagrado, pa šele maja prihodnje leto. Resnica, da smo jih nekaj zares že videli, ne spreminja ničesar. V upravicah pomurskih kinematografov imajo poosodene pripombe in izkušnje s podjetji za razdeljevanje filmov. Trdijo, da naletijo pri domačih filmih na podobne težave kot pri tujih, sodijo pa hkrati, da podjetja za razdeljevanje filmov izkoriščajo zakon o zaščiti domačega filma in navijajo cene. Za distribu-

terje je pomembna predosem finančna zmogljivost kinematografa, možnost rezerviranja termina pa dopuščajo le nekaterim kinematografom o večjih mestih, kjer igrajo pogosto odločilno besedo tudi visoki odstotki od izkupička pri blagajni — tudi do 65 odst. Manjši kinematografi dobivajo domače filme za pogojeno vsoto, finančni uspeh ali neuspeh predvajane filma pa distributerjev ne zanima.

V praksi je žal tako, da je pogosto odločilna trgovska računica. Pri filmih z ustreznim umetniško vrednostjo, ki pa so hkrati tudi komercialni, si distributerji rajši zadržijo termin. Pri filmih z ustreznim in priznanim umetniško vrednostjo, ki niso hkrati tudi komercialni, pa je stvar drugačna. Tu se znajdejo kinematografi pred težavnimi problemi. Če ne vzamejo filmov, ki komercialno ne pomenijo mnogo, se zaman potegujejo za tiste, ki so hkrati tudi komercialni. Seveda je tu še vedno o peljavi igra o velikih in malih. Programski soeti imajo seveda tudi tukaj svojo vlogo in lahko mnogo pomagajo kinematografom, saj je sestava repertoarjev družbeno odgovorna naloga. Izhodišče pri vsem tem so lahko samo stvarni pogledi na potrebe in možnosti.

-bjs-

Navzlic vsemu bomo videli prihodnje leto v Murski Soboti 8 filmov z letošnjega puljskega festivala. Čeprav ni podatkov, kako kaže pri ostalih pomurskih kinematografih, po doslejnjih izkušnjah velikih razlik ni mogoče pričakovati. V začetku maja prihodnjega leta bodo na sporedu soboškega kina »Partizanske zgodbe« režiserja Stola Jankoviča.

Film izpolnjujeta dve zgodbi, ki pa dosežeta pri gledalcih dva povsem različna rezultata. Tako občinstvu kot kritiki je v Pulju mnogo bolj ugajala prva zgodba z naslovom »Rdeči šale«. Kritika je posebej opazila trenuten blesk, nabit z emocijami, globoko strastjo, patosom in najvišji mi ambicijami, kar pa ne velja za film kot celoto. Zato pa kaže opozoriti na vlogo Janeza Vrhovca v prvi zgodbi, ki so jo ocenili nekateri kot eno najzrelejših igralskih ustvaritev festivala.

Nekoliko kasneje si bomo lahko ogledali »Vojno« režiserja Veljka Bulajića, film, ki ga je žirija ocenila za drugi najboljši film festivala, prejel pa je tudi nagrado za režijo, za najboljšo glavno moško vlogo itd. Film je požel največ nasprotujočih si ocen. Ena izmed njih je tudi ta, da je umetniško slab, v bistvu antihuman film, monstrozni spektakel, namenjen za izvoz in podobno. Slišali smo lahko tudi to, da je Anton Vrdoljak nezahvalno prejel nagrado za najboljšo moško vlogo in še marsikaj. V resnici pa gre za dramo v stilu fantazije, ki je s pomočjo vizije hotela pred očiti nevarnost atomske vojne. Res je tudi to, da ta drama nima realnih tal, ni določena in opredeljena, zato tudi ni prepričljiva in niha med grotesknim in tragičnim. Vse to pa je v glavnem posledica zamisli in scenarija italijanskega scenarista Cesara Zavata-

tinija. Režiser je v glavnem svojo nalogo dobro opravil in ne glede na povsem nasprotujoče si ocene tega filma velja, da film škodi in sramote naši kinematografiji ni povzročil, čeprav nima zveze z minulo vojno.

Ob filmu »Tovariš centerfor« režiserja Zorža Skrigina, je nemara najpomembnejše »odkritje« velikega komika Mije Aleksića, znanega s televizijskega ekrana. Film je komedija sama po sebi, ki izpolnjuje eno največjih praznin v naši repertoarski enoličnosti. Kakšnih drugih posebnih kvalitiet bi v njem zaman iskali, vendar jo je občinstvo nenavadno hvaležno sprejelo. Tudi druga komedija, »Kočija sanje« režiserke Soje Jovanović, ki jo poznamo že po sicer bolj uspelem filmu »Pop Cira«, je dokaz, da zahteva občinstvo od domačega filma čim več lahke, nepretenciozne, duhovite, če hočemo, tudi frotave zabave. Tu je očitna težnja po brezbrizni zabavi, kar nas ne sme preplašiti. Vprašanje je le, ali bodo tisti, ki ustvarjajo takšne filme, v prihodnje vedeli usmeriti to brezbriznost in dvigniti zabavo na višjo raven; ali bodo duhovitejši, z več domišljije in bolj seriozni ustvarjalci.

»Deveti krog« bo v Murski Soboti na sporedu sredi prihodnjega leta. Nagrad in priznanj, ki jih je prejel letošnji film-zmagovalec v puljski areni, ne kaže ponovno omenjati. V Pulju je bila nedvomno najuspešnejša premiera tega filma, ki nas je že uspešno zastopal v tujini. Široko platno v areni, zvok — prav vse je bilo filmu v prid. Resnica je, da je film najboljši, kar je dal letošnji festival. V filmu ni nič lahkega, nič zunanega: od nežne, ganljive in presenetljive zgodbe židovskega dekleta do nedolžne, otroško čiste in preproste ljubezni obeh

ključno vezani na izjave preživelih borcev.

Že več let zbirajo material NOV o Pomurju bodisi posamezniki, skupine študentov in skupine pri okrajnem odboru Zveze borcev. Danes lahko ugotovimo, da je delo teh zelo uspešno, saj imamo zbranega že precej gradiva. Letos je zopet skupina študentov na terenu in tudi druge skupine zbirajo topografske podatke na obeh straneh Mure. Zbiranje takega gradiva je zelo težko in naporno. Dejstvo je, da bi pri takem zbiranju mogli sodelovati posamezniki, ki vsaj delno poznajo problematiko NOV o Pomurju. Delo bi moralo potekati dosledno in oztrajno. Res je, da so mnoge ekipe storile že precej, vendar naletijo marsikje na težave pri zbiranju. Ugotovimo lahko, da mnogi preživelci borci z veseljem dajejo svoje izjave, a drugi se otrsajo, kot da bi s tem storili ne vem kaj? Resnica je, da človeku po 15 letih izgine marsikateri dogodek iz

spomina, vendar storiti moramo vse, če hočemo, da dokončno zberemo ta material iz naše revolucije. Zbiratelji gradiva morajo čestokrat iti zastoj o kraj, kjer živi kak organizator NOV o Pomurju, zdaj ga ni doma, zdaj nima časa itd.

Mnoge skupine, ki zbirajo tako gradivo, bi se morale bolj tesno povezati s krajevnimi organizacijami ZB. Te bi naj določile prostor, najavile čas prihoda skupin in obvestile preživele borce dotičnega območja. Mogoče bi povabile več borcev skupaj, skupna presoja dogodka bi bila lažja. Delo bi tako potekalo lažje, brez izgovorov. Človek se res po tolikih letih ne more spomniti vsakega datuma, vendar tu ne gre preenstveno za datume, ugotoviti je potrebno le mnoge dogodke in jih s kritično komparacijo metodo preveriti. Res je, da so mnogi okrajji že precej storili pri zbiranju materiala NOV. Tudi pri nas je delo v teku, v ta namen so zagotovljena vsaj delna fi-

nančna sredstva. Precej je zbranega že na ljutomerskem in radgonskem področju, precej bo še pa treba zbrati na goričkem in lendavskem področju. Pri obravnavi moramo pazeti predel ob Muri s predelom o Slovenskih gorah in Halozah.

Narodnoosvobodilni vojni o Pomurju je treba dati pravilno oceno. Nekateri namreč skušajo podcenjevati NOV o Pomurju. Ugotovimo pa lahko, da se je prav pri nas, kljub težkim subjektivnim in objektivnim pogojem začel upor že zelo zgodaj. Našim najmlajšim moramo prikazati pso peličino NOV Pomurja, kar bomo dosegli le z vztrajnim delom preživelih borcev, kajti le tako bomo izpolnili przel dokumentov z izjavami preživelih borcev. Prihodnje leto bomo slavili 20. obletnico našega revolucionarnega upora, zato bomo mogli z delom pohiteti, če bomo vsaj do takrat hoteli imeti zbran material NOV o Pomurju. Drago Novak

Eva Vass in Iren Suto, je izredno realistično obarvano delo in prikazuje izsek iz sodobnega mestnega življenja, dramo zakonskega para, hkrati pa opozarja na zelo občutljiv in aktualen problem, katerega rešitev ne zavisi zgolj od dobre volje posameznikov, temveč — vsaj v okviru socialistične družbe — od ukrepov skupnosti. Skratka: sodobna drama, ki je nastala pred leti po romanu Tomaša Baranyja. Ker obravnava enega izmed aktualnih problemov povojnega življenja, ki ga ne običiti samo Madžarska, temveč tudi mnoge druge države, v katerih je vojna pustila svoje sledove, je doživel film uspeh povsod, kjer so ga doslej predvajali. To tudi zato, ker drama malega zakonskega para Benko ni osamljen, saj je nešteto podobnih primerov postalo predmet ločitvenih sporov.

V MURSKI SOBOTI bomo ob koncu tega tedna gledali ameriški barvni cinemascope film »Trgatev«, v katerem srečamo sicer nekaj velikih imen (Michele Morgan, Mel Ferrer, Ana Maria Pierangeli), ki pa je po svoji vsebini in vsem tem, kar nudi gledalcu, slab in prav nič pristen. Torej: veliki obeti za toliko kot — nič. Film nam vzbuja vprašanje, kako je sploh mogoče, da se najde takšna ekipa v tako nesprejemljivi filmski snovi. Primer, da filma ne kaže kupovati samo zaradi zvočnih imen. Dokaz, da je makedonsko razdeljevalno podjetje »Makedonija« tokrat zadelo v prazno. Sledil bo angleški barvni vstavišion film »Doktor brez dela« proizvodnje J. A. Rank, ki je uspelo nadaljevanje prav tako uspelega filma »Doktor v hiši«. V obeh nastopa v glavnih vlogah nadarjeni in simpatični Dirk Bogard. Tudi zahtevnemu gledalcu bo všeč ta film o prijetnih dogodivščinah zdravnika, ki pa imajo včasih tudi trpek priokus, saj si išče dela in zaslužka povsod naokrog, dokler se po številnih težavah, dognanjih in spoznanjih ne vrne k delu neznanega zdravnika v splošni bolnišnici. To pa je tudi edino, kar glavnemu junaku lahko realno pričakuje od življenja. Sredi prihod-

nega tedna bo na sporedu še domači film makedonske proizvodnje režiserja Franceta Stiglice »Viza zla« o tihotapcih morfija. Scenarij je nastal po knjigi Slavka Janevskega — bolj z literarnimi kot dramaturškimi izkušnjami. To se filmu tudi pozna, saj je bil režiser Stiglic, ki ga poznamo kot režiserja »Doline miru« in »Devetega kroga« kot ustvarjalec s subtilno in pesniško razpoloženo naravo, zgolj hladen registrator scenarija. Skratka: zgodba režiserju ni ustrezala in zato ni pričakovane uspeha. Film ne vzbuja dovolj radovednosti gledalca in ga pusti ob koncu čustveno praznega. V filmu nastopa tudi slovenska igralka Metka Ocvirk.

V SLATINI RADENCIH bo v nedeljo in ponedel, na sporedu franc. barvni cinemascope film »Sakramenska krklja« z Brigitte Bardot v glavni vlogi. Glede na to, da je turistična sezona na višku, je njegova uvrstitev na repertoar umestna. Sredi prihodnjega tedna pa bo sledil še francoski barvni film »Nenavadna pravljica«. V KRIZEVCIH pri Ljutomeru bodo videli to soboto in nedeljo jugoslovanski film »H-8...«, ki bo nedvomno zadovoljil gledalce, prihodnje sredo pa angleški film »Pot v visoko službo«. Kino VIDEM OB SCAVNICI obeta za konec tega tedna italijanski barvni film »Odiseja«, kino BELTINCI pa italijanski film »Teodora«. Oba sodita v vrsto psevdologodovinskih filmov, ki so hkrati tudi komercialni. V VELIKI POLANI bo v nedeljo na sporedu ameriški barvni film »V sencih vešal«, v ČE-PINCIH pa uspeši sovjetski film »Don Kihot«. V G. RADGONI bo ob koncu tega tedna na sporedu ameriški barvni cinemascope film »Zlomljeno kopje«, danes in jutri pa francoski barvni film »Stiri korake v oblake«. Sredi prihodnjega tedna obeta repertoar še italijansko-japonski koprodukcijski film (opero) v barvah »Madame Butterfly« s Kaoru Jačigusa v glavni vlogi. Spričo znane opere Giacomo Puccinija bo film privlačen za občinstvo tako zaradi glasbe, petja in tragične usode mlade Butterfly.

-bjs-

NARODNOOSVOBODILNO VOJNO V POMURJU MORAMO PRAVILNO OCENITI

Pomurje spada med tiste kraje v Jugoslaviji, kjer je prav malo ohranjenih pisanih dokumentov iz NOB. Mnogi dokumenti so se že porazgubili, nekateri pa so že posiveli, ker jih je razjedel čas. Nekaj dokumentov za proučevanje zgodovine NOB o Pomurju hrani CK ZKS v Ljubljani in to prav za leto 1941, ki so po vsej verjetnosti zapuščina inž. Rada Lrišica-Gregla, sekretarja PKKPS za Slajersko. Tu so nanizani odbori OF za Ljutomersko-radgonsko področje in nekaj diverzantskih akcij za levi breg Mure. Za leto 1942 imamo prav malo ohranjenih dokumentov, več jih imamo od tega leta dalje do osvoboditve. Nekaj teh dokumentov hranijo muzeji v Ljubljani, Mariboru in držaoni arhiv LRS v Mariboru. Skoda, da so uničili mnogi gestapooski arhivi, ki bi nam prav tako pomagali pri kritični presoji obravnavi NOV o Pomurju. Pri obravnavi zgodovine NOV o Pomurju smo torej skoraj iz-

V KRATKEM
PO POMURJU

PETROVCI — V minulih dneh so imeli v številnih vaseh petrovsko-šalovske občine masovne sestanke, na katerih so govorili o novih davčnih predpisih ter o formiranju krajevnih organizacij SZDL. Med drugim so razpravljali tudi o uvedbi 3-odstotnega krajevnega samoprispevka. Ta je namenjen predvsem za komunalno dejavnost.

V minulem tednu pa so v občini organizirali tudi široko krvodajalsko akcijo. Od prijavljenih krvodajalcev je dalo kri kar okrog 270. Najbolje sta se izkazali vasi Zvenavljje in Križevci v Prekmurju. Iz Zvenavljja so dali kri tudi nekateri, ki sploh niso bili prijavljeni.

TISINA — V okolici Tišine so imeli v minulih dneh zbere volivcev, na katerih so se pogovorili tudi o prostovoljnem delu pri gradnji nove šole na Tišini. Volivci so pokazali za gradnjo veliko zavzetost.

DOBROVNIK — Minulo nedeljo so imeli v Dobrovniku zbor volivcev, na katerem so uvodoma razpravljali o izpolnitvi družbenega plana v prvem polletju ter izvolili nove člane poravnalnih svetov. Govorili pa so tudi o nekaterih delovnih akcijah.

GRAD — Na seji sindikalne podružnice kmetijske zadruge pri Gradu so med drugim govorili o uvajanju nagrajevanja po učinku. Ugotovili so, da bo novi način nagrajevanja nekoliko težko uvesti pri traktoristih, ki so letno zaposleni povprečno le nekaj nad 7 mesecev. O tem pa je razpravljal tudi upravni odbor zadruge. Na seji upravnega odbora pa so se pomenili tudi o oblikah sodelovanja ter sklenili, da bodo letošnje jesen organizirali povsah tečaje za vlaganje sadja in zelenjave. Ko so analizirali gospodarjenje zadruge v prvem polletju, so ugotovili, da so kljub sorazmerno slabemu prometu ustvarili preko milijon dinarjev za sklade.

MARKISAVCI — Mladi zadružniki v Markisavcih so letos zasejali svoje parcele s hibridno koruzo. Kaže, da bo pridelek kljub škodi, ki jo je povzročila toča, precej dober. Zadružniki z veseljem ogledujejo pridelek. Jeseni bodo zasejali tudi italijansko pšenico, pridelek pa bodo prodali. Za izkupiček nameravajo kupiti televizor.

GRAD — Na nedavni seji osnovne organizacije ZK pri Gradu so največ govorili o gospodarjenju, delavskem samoupravljanju ter storilnosti v gradbenem obratu »Stavbar« pri Gradu. Ugotovili so, da je vse to na zelo nizki ravni ter bo zaradi tega potrebno stanje kmalu popraviti ali pa obrat združiti s katerim večjim gradbenim podjetjem.

EKONOMIJA
in vaški kolobar

Kmetijska zadruga Gomilice je bila pred leti še neznatna, saj je vrednost osnovnih sredstev znašala le nekaj nad milijon dinarjev, letos pa razpolaga z osnovnimi sredstvi v vrednosti okoli 15 milijonov dinarjev. Pa tudi drugače se je precej okrepila, saj se je v dvoletnem obdobju povečalo tudi število članov za okoli 150.

Če bi ocenjevali gospodarjenje zadruge, bi lahko ugotovili, da vneto skrbi tudi za sklade, saj je na primer po lanskem zaključnem načunu razporedila vanje preko 5 milijonov dinarjev, v letošnjem prvem polletju pa je ustvarila že 75 milijonov dinarjev prometa.

Ni dolgo tega, kar so v Turinšču dogradili novo 7-tonsko tehtnico in sejmšče, seveda s svojimi sredstvi, adaptirajo pa tudi poslovno zgradbo s skladišči in garažami. Kmalu bodo odkupili še staro šolo v Gomilicah, kjer nameravajo urediti odkupna skladišča. Spričo naraščajočih ponudb kolobar, ki ga bodo za nekatere kulture uvedli že letos, bo pod strokovno kontrolo zadrugne strokovne službe. Treba pa je dodati, da bodo letošnje jesen površine pod pšenico v pogodbenem sodelovanju skoraj podvojili, saj so ob mlačvi zabeležili lepe donose.

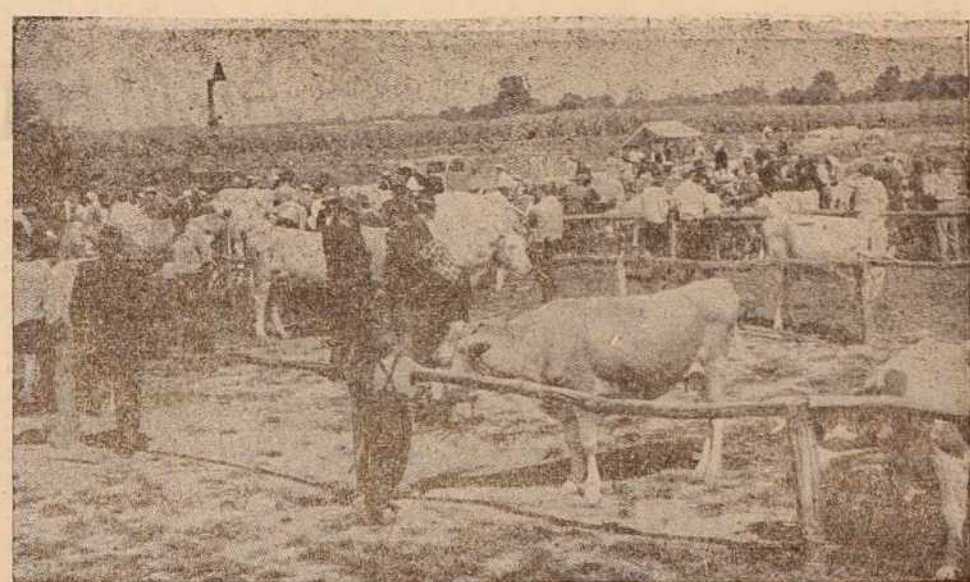
zemlje v zakup pa so v zadruzi začeli razmišljati tudi o ustanovitvi ekonomije. Letos bodo začeli graditi novo pitališče za 200 glav mlade goveje živine, saj imajo svojo živino sedaj v pitanju pri zadružnikih. Ugotavljajo pa tudi, da sedanja mehanizacija ne bo zmogla naraščajočih potreb, zato bodo v kratkem kupili še novi traktor ter številne priključke, prihodnje leto pa imajo predviden nakup kombajna. Sedanje površine kmetijske zadruge menijo nad 11 ha, predvidoma pa bodo prevzeli od kmetijskega gospodarstva v Beltincih površine bivše turinške zadruge ter vzeli nekaj ponujenih posestev v najem.

POSTOPNO UVAJANJE
VASKEGA KOLOBARJA

V zadruzi v Gomilicah ugotavljajo, da pogodbeno sodelovanje na majhnih parcelah, ki merijo komaj 10 pa do 50 arov, ni uspešno niti za zadruzo, niti za kmetovalce, zato bodo začeli postopoma uvajati vaški kolobar. Vaški

TUDI SOLSKA ZADRUGA
SE JE UVELJAVILA

V okviru zadruge pa dela precej dobro šolska zadruga. Letos so ji odstopili vse manjše parcele v izmeri 1 hektara, ki so vse zasejane z različnimi sadeži. Seveda v kooperativnih odnosih. Domala vse pridelke bodo porabili za šolsko kuhinjo. Sadeže bodo predelale zadružnice, za katere bo zadruga v kratkem organizirala tečaj za vkuhanje. V zadruzi pa radi priznajo, da jim manjka še aktiv mladih zadružnikov, ki bi jim bil v precejšnjo pomoč. Upajo, da bodo tudi tu kmalu uspeli. V zadruzi pa imajo menda največ težav zaradi pomanjkanja kmetijskih strokovnjakov. Sicer imajo v bližnji perspektivi predvideno rešitev. Stipendirajo namreč dva na kmetijski srednji šoli v Rakičanu, enega pa na ekonomski v Mariboru. Tako bo tudi ta vrzel, ki je precej občutna, premoščena.

Na novem sejmskem prostoru, ki ga je pred kratkim uredila zadruga, se ob vsakem sejmu zbere mnogo dobre in priznane živine. Zato ni nič čudnega, da prihaja do sklepanja številnih kupcij, kot kaže slika spodaj (levo).

BRALCI NAM PIŠEJO

ODNOS DO POTNIKOV, PA TAK!

Ko sem se pred dnevi peljal iz Lendave v Mursko Soboto, sem že pri vstopu v avtobus ugotovil, da je spovednik Ivan Zobeč v njem. Pred avtobusom je zahteval plačilo prevoza samo od nekaterih potnikov, drugo pa je brez tega spuščal v avtobus. Med potniki pa je vzbudil precejšnjo negotovost z nenehim prepiranjem. Med drugimi je vsopila v avtobus tudi tovarišica iz Gornje Lakoše, ki je govorila le madžarski. Med plačevanjem je spovednik od nje zahteval, naj govori slovenski, ker da je ne razume, ter dodal, da z madžarskim jezikom lahko potuje samo v Budimpešto. Med negotovanjem je tudi dodal, naj da jezik kuhar, da bo vedela slovenski. Ko je prišel do uslužbenke lendavskega zdravstvenega doma, ki se je peljala z otrokom v Črenšovce s sindikalno vozovnico, ni hotel izpustiti bloka za 75 odst. popust, ampak je za omenjeno vsoto izdal vozovnico.

KJE NAJ DOBIMO
primerna dramska dela?

Nekega dne so me fantje naprosili, naj jim preskrbim primerno dramsko delo, ki bi ga uprizorili na vaškem odru. Ker bolj redko grem v Mursko Soboto, sem zaprosil prijatelja, da naj on poišče. Ko sem ga teden dni srečal in ga povprašal, mi je dejal: »Ah, pojdi! Bil sem v soboški knjižnici, toda tam so me odposlali, češ da naj prinesem naslov, kakšno igro hočem. Kje bi pa naj vedel za naslove nepoznatih del?«

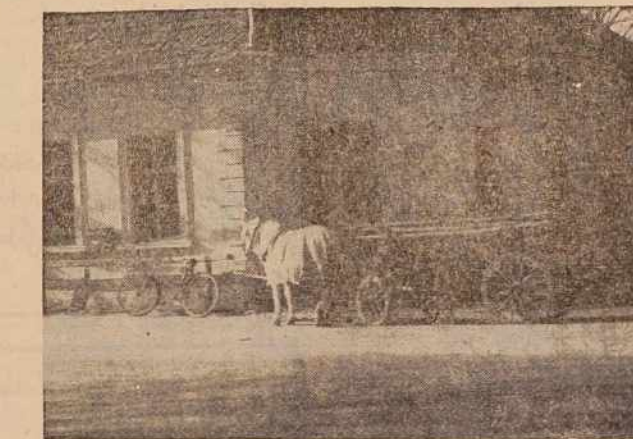
Nato sem se sam napotil v knjižnico, kjer sem pa isto doživel. Da imajo precej iger, mi je dejala knjižničarka, aš kakšni, tega mi ne povedala, niti pokazala del. Zato se me bi čudil, če bi soboška knjižnica sestavila poseben seznam takih del, kajti kako si naj mi, ki živimo na vasi, drugje lahko izberemo kakšno delo. S temi težavami se že dolgo srečujemo in zato tudi ni nič čudnega, če vsa vaška kulturno-prosvetna društva posegajo v glavnem po tistih, že bolj znanih delih.

Menim, da bi se te pomanjkljivosti le z malo dobre volje lahko odpravile.

J. B. Bogojina

Med potniki je bil tudi desetletni otrok V. B. iz Murske Sobote, kateremu spovednik ni vrnil 20 dinarjev. Ko ga je moral za denar prositi, mu je vrnil samo 14 din.

Ko je izdal vozovnico za mojo družino, s katero sem se namenil na oddih v Mursko Soboto, sem mu moral trikrat pojasniti, kam potujem. Kljub temu pa mi je eno vozovnico

Nekaznovani prekrški

Voznik se vrača z lendavskih gor. Srečno je pripeljal skozi mesto, toda v bližini železniške postaje ga je žepa spet napadla in občestna gostilna mu je pomenila toliko, kot puščavskemu potniku zelenica. Mlahave noge so ga odnesle vinskemu oltarju nasproti.

Zunaj je pustil voz, ki ga je prepustil v varstvo konju in cesti. Voz je nekaj ur stal na križišču, kjer so prometne nevarnosti največje. Nevarnost grozi: lahko bi pripeljal mimo avto, konj bi se splasil in bi tako ogrozil varnost na cesti. Zaradi jeze bi voznik tako povzročil precejšnjo škodo.

Toda o vsem tem voznik ni razmišljal. Medtem ko konj

čaka brez nadzorstva na cesti, sedi njegov gospodar v gostilni, nad njim pa visi napis, o katerem voznik prav nič ne razmišlja: »Če voziš, ne pij, če si pil, ne vozi!« Tudi na škatlo voznikovih cigaret se je prilepil napis: Ne vozite, če ste pili alkohol.

Ko se je voznik vrnil iz gostilne, ga je trezen konj potegnil novim kozarcem nasproti.

RADMOŽANCI — Pred dnevi so imeli v Radmožancih sestanek SZDL, na katerem so razpravljali o zaključkih V. kongresa SZDLJ, o predvidevanjih novega perspektivnega družbenega plana občine ter o dvojezičnem šolstvu.

OLIMPIADA RIM 1960

V starogrški Olympiji so že prižgali olimpijski ogenj in ga ponesli na otvoritveni olimpijskih iger v Rim. Prvi nosilec bakle je bil grški atlet Epitropoulos. Čez morje bodo peljali olimpijsko bakljo z italijansko šolsko ladjo »Amerigo Vespucci«. 25. avgusta bodo prinesli bakljo že na olimpijski stadion in kmalu za tem bo zadonela olimpijska himna.

V olimpijsko naselje se prihajajo prvi tekmovalci iz vseh strani sveta. Prijavljenih je 7700 tekmovalcev, od teh bo 126 Jugoslovancev. V Rimu se je že začelo olimpijsko obdobje.

V teh olimpijskih dneh bom v nekaj nadaljevanjih skušali podati kratek pregled olimpijskih iger v preteklosti, ki ga je pripravil Franc Štrgar.

Kdaj so začeli stari Grki s proslavami olimpijskih iger, ne vemo natančno, znano pa je, da so začeli zapisovati imena zmagovalcev od leta 776 pred našim štetjem. Olimpijske igre antičnega sveta datirajo še dosti pred letom 776 pred našim štetjem. Olimpijske igre niso bile edine v stari Grčiji. Razen njih so bile tudi razne krajevne igre bolj lokalnega značaja. Tako so znane: Pituijske igre v Delfih, Nemeanske igre, ki so bile vsako drugo leto, in Ismeanske igre.

Ideja za začetek iger je prišla iz grške mitologije. Staro preročišče je dalo grškim plemenom nasvet, naj prenehajo z vojskovanjem in naj proslavljajo vsaka štiri leta praznik svetega miru z darovanjem bogovom in tekmovanjem mladeničev. Ihtos iz Elide in Likurg iz Sparte sta bila menda prva, ki sta sklenila olimpijsko mirovno pogodbo.

Več kot tisoč let so stari Grki prihajali v Olympijo, kjer so spraševali za nasvete, žrtvovali bogovom, razstavljali umetniške stvaritve in tekmovali v atletiki, rokoborbi, pentatlonu in konjskih dirkah. Olympija, nekoč povsem neznano naselje ob potoku Kladeos, je bila že v klasični dobi kulturno središče Grčije. Tu niso gradili stanovanjskih poslopij, temveč močnejše templje in naprave za telesno utrjevanje, za vadbo in tekme, gumnasion, palestro, stadion in hipodrom.

Kljub sijaju, ki je prevladoval na olimpijskih igrah, so bile nagrade za zmagovalca nenavadno skromne: venci spleteni iz oljčnih vejic. Poudariti je treba, da se v Olympiji niso borili za gmotne nagrade, temveč za čast.

O obredu olimpijske počastitve nimamo zanesljivih poročil, beremo pa, da se je zgodilo dvema zmagovalcema, da sta umrla od sreče po izročitvi častne nagrade. Znano je tudi, da

je zmagovalec hitel 100 kilometrov daleč domov, da je čimprej sporočil svojcem vest o zmagi. Na svoje zmagovalce so bili Grki izredno ponosni. V rojstnem kraju so jim prirejali slovesne sprejeme, pogosto so jih izvolili za častne meščane, v gledališču so jim dodelili dosmrtno brezplačno mesto, v vojski so jih pa povišali za poveljnike.

Vsaka štiri leta so v grških pokrajinah razglasili olimpijski mir. Svobodni državljani so si nadel praznična oblačila ter krenili v Olympijo. Tekmovanje v atletiki so šteli med najvažnejši del iger. V začetku so tekli samo v dolžini stadiona, ki je dolg po našem merilu 192 metrov. Enkratni tek čez stadion so imenovali dromos, dvakratni diaulos, tekli pa so tudi na dolge proge. Razen teka so poznali še skok v daljino, metanje diska in metanje sulice. Poznali so tudi mnogoboj, ki pomeni v antični gimnastiki nekako jamstvo za vsestranost. Grški mnogoboj je bil pentatlon (peterboj), ki je obsegal tek na kratke proge, skok v daljino, met diska, kopja in rokoborbo. Zanimive so bile tudi konjske dirke z različnimi vpregami in bojnimi vozovi. Razen športnikov so na Olimpijadi tekmovali tudi glasbeniki, pesniki, kiparji, umetniki in literati s svojimi deli. Ženske niso imele pravice nastopati na olimpijskih tekmovaljih.

Zanimivi so podatki o pojavih korupcije v dobi poslednjih iger. Tekmovalci so mislili le na denar in gmotne nagrade: vreče žita, mehove olja, ne pa na oljčni venci. Po zgodovinskih podatkih starega veka ugotavljamo, da so prijatelji olimpijske igre celih 1169 let. Leta 393 po našem štetju je cesar Teodozij ukinil olimpijske igre, dobrih sto let pozneje pa je Justinijan dal zapreti univerzo v Atenah in popolnoma prepovedal to tradicionalno grško svečanost kot ostank poganstva.

Med zagovorniki obnove olimpijskih iger je bil francoski umetnostni zgodovinar Pierre de Coubertin. V mednarodnem športnem gibanju je videl Coubertin učinkovito sredstvo za zblizevanje narodov vseh kontinentov. V želji, da bi dal športnemu gibanju plemenite smotre in močno vodstvo, je po dolgotrajnih naporih ustanovil mednarodni olimpijski komite. Coubertinovo življenjsko delo je bilo kronano z uspehom že leta 1896, ko je na novem marmornatem stadionu v Atenah prvič zadonela olimpijska himna.

Coubertin je uveljavil načelo, da so na olimpijskih igrah vsi narodi enakopravni in smejo vsi poslati na igre enako število tekmovalcev.

(Se nadaljuje)

„Odšel brez naslova“

(Nadaljevanje)

tiska staršev tega ne stori. So tudi primeri, da bi se mlada poročila, ko je otrok tu, zaradi staršev pa tega ne storita.

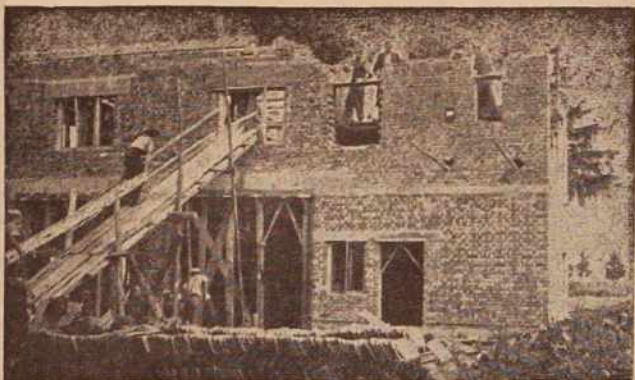
Dalje kažejo izkušnje narstvenih organov občinskih ljudskih odborov, da gre, kar zadeva nezakonske matere, v glavnem za 18—19 let stara dekleta, ki so imela spolne odnose že prej. Kot že rečeno, rešijo okrog polovice primerov za priznanje očetovstva in plačevanje preživnine ti organi, o primeru potrebe pa rešuje sporne zadeve okrog preživnin pristojno okrajno sodišče, ki najprej ugotovi materialne možnosti nezakonskega očeta. Zelo redki so primeri, da ne bi mogli ugotovljati očetovstva, ker je bil domneoni oče po zakonu premlad.

Vseh teh primerov seveda ne kaže posploševati. Čeprav niso nič nenavadnega, pa je vendarle res, da spričo sprememb o gospodarskem in družbenem življenju zahtevajo, da se z njimi ukvarja vsa družba, čeprav so, na videz, samo stvar posameznikov. V veliki meri so tudi posledica zastarelih gledanj, ki sodijo v muzej starin. Danes pogosto slišimo jadrkovanja in tarnanja o ne-

morali, ki je baje zajela mladino. To današnjo, sodobno mladino, ki ve, da stare »zlate« pridige ne veljajo več, ker čuti, da ji več ne odgovarjajo, je treba v osem pravilno usmeriti.

V današnjih novih družbenih odnosih, o katerih je neobhodna tudi nova socialistična morala, se mladi ljudje pogosto ne morejo znajti. Zato, ker si želi boljše in več od tega, kar smo imeli mi, ni naša mladina niti najmanj slabša od nas. Vsekakor pa nas ugotovitve in pripombe naših sodišč, varstvenih organov, socialnih delavcev in drugih že enkrat opozarjajo na potrebo po spolni ozgoji v zadnjih dveh razredih osemletk s sodelovanjem zdravstvenih, pedagoških in socialnih delavcev. Pri osem tem pa je treba več razumevanja za bistvo problema in manj omahljivosti spričo trenutnih težav in ostankov preživetih stare miselnosti. Sele razumevanje preteklosti in naše perspektive bo omogočilo pravilno reševanje orle opravljanj, ki niso niti lahka niti enostavna, a tudi ne nerešljiva, zahtevajo pa zrellost in odgovornost.

Bojan Sinko

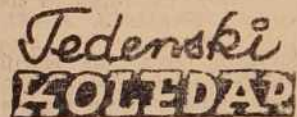

V rekordnem času 1 meseca so gasilci pri Vidmu ob Ščavnici spravili svoj dom pod

PORAST PROIZVODNJE

Letos slatinski obrat Zdravilščica Radenska Slatina dobro izpolnjuje družbeni plan. V prvem polletju so ga izpolnili že z 61 %. Družbeni brutoprodukt pa je od lani porastel za 31 odst.

Nadaljujejo tudi z rekonstrukcijo obrata v Boračevu.

Petek, 19. avg. — Ljudovit
Sobota, 20. avg. — Bernard
Nedelja, 21. avg. — Ivana
Ponedeljek, 22. avg. — Timotej
Torek, 23. avg. — Zdenka
Sreda, 24. avg. — Jernej
Četrtek, 25. avg. — Ludvik

MURSKA SOBOTA — od 19.—21. avgusta ameriški barvni cinemascope film: »Trgatev«; od 22.—23. avgusta angleški barvni film: »Doktor brez dela«; od 24.—25. avgusta jugoslovanski film: »Viza zla«.

LEDAVA — od 19.—21. avgusta italijanski film: »Senose«; od 23.—24. avgusta jugoslovanski film: »Veliko stoletje«.

LJUTOMER — od 20.—21. avgusta ameriški barvni cinemascope film: »Prepovedani planet«; od 24.—25. avgusta madžarski film: »Zavite stopnice«.

SLATINA RADENCI — od 21.—22. avgusta francoski barvni cinemascope film: »Sakramenska krkljica«; samo 25. avgusta francoski barvni film: »Nenavadna bajka«.

KRIZEVCI PRI LJUT. — od 20.—21. avgusta jugoslov. film: »H-S...«; samo 24. avgusta angleški film: »Pot v visoko društvo«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — od 20.—21. avgusta italijanski barvni film: »Odiseja«.

BELTINCI — od 20.—21. avgusta italijanski film: »Teodora«.

VELIKA POLANA — samo 21. avgusta ameriški barvni film: »V senca vešale«.

ČEPINCI — samo 21. avgusta sovjetski film: »Don Kihote«.

GORNJA RADGONA — od 20.—21. avgusta ameriški barvni cinemascope film: »Zlomljeno kopje«; od 24.—25. avgusta italijanski film: »Madama Butterfly«.

Mali OGLASI

PLETILNI STROJ »Idealic 8-50«, v dobrem stanju, prodam. Vprašati v: Pariz, pekarna, Murska Sobota, Kolodvorska ulica. M-897
STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem v Murski Soboti, takoj vseljivo, ugodno prodam. Vprašati v: Murski Soboti, Partizanska št. 29. M-898
GOSPODINJSKO POMOČNICO k uradniški družini v Skofjo Loko pri Ljubljani sprejemam. Plača po dogovoru. Vprašati pri: Karlu Fuisu, Ivanocijeva 67, Murska Sobotica. M-903
AVTO »Mercedes 1950«, odlično ohranjen za 600.000 din prodam. Informacije: Bulek, Zg. Radvanje, Lackova št. 75, Maribor. M-910
SOSTANOVALKO iščem. Naslov v upravi lista. M-909
MOSKO SPORTN OKOLO »Roge«, skoraj novo, prodam. Vprašati vsak dan v ulici Stefana Kovata 19 (prilijče 4), Murska Sobotica. M-914
GOSPODINJSKO POMOČNICO, veščo kuhanja sprejemam. Mesečna plača od 6 do 7 tisoč din, starejši imajo prednost. Dr. Ivan Hribnik, Straziška ul. 6, Kranj. M-915

PUSKO flobert — kaliber 5,6 mm v odličnem stanju, in psa volčjaka, starega 6 mesecev, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-899
STEDILNIK v dobrem stanju, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-916
DIJAKINJO sprejemam na hrano in stanovanje. Pojasnila: Cvetkova št. 4, Murska Sobotica. M-900
NJIVO v izmeri 25 arov v Bakovcih po ugodni ceni prodam. Avgust Frčko, Rogasovič št. 34. M-901
VINSKE SODE v dobrem stanju, ugodno prodam. Murska Sobotica, Ljuba Serceja št. 2 (pri ekonomiji). M-902

OBVESTILO

Ravnateljstvo osnovne šole Tišina obvešča, da se vrši vpisovanje v šolo za odrasle od 28. avgusta do 4. septembra 1960 v uradnih urah. Istočasno se vrši vpisovanje učencev, ki žele obiskovati 9. šolsko leto, da dopolnijo svojo šolsko obveznost. Razredni popravni izpiti pa bodo 30. in 31. avgusta 1960.

Ravnateljstvo os. šole
Tišina

V naši vinski kleti »Potrošnik« Murska Sobotica smo znižali ceno odličnemu jabolčniku od 60 na 35 din za liter.

Priporočamo se cenjenim potrošnikom in gostinski mreži z nakupom!

Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona sprejme v službo samostojne

finančne in obratne knjigovodje
Prijavite se sekretariatu podjetja čimprej.

Realitetna agencija v M. Soboti, Kocljeva 16, razpisuje naslednja delovna mesta

administrativno moč
— z znanjem strojepisja in srbohrvaščine ter

trgovskega potnika
— z večletno prakso v trgovini ali v slični stroki.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Osební dohodek po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe pošljite na naslov do 31. avgusta 1960.

DAROVALCI KRVÍ NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI M. SOBOTA

OD 8. DO 15. AVG. 1960

Milan Martinuzzi — tretjič: Bela Bencak — drugič: Jože Vindič — drugič: Janez Lapoš — četrtič: Karol Frumen; Alojz Cak; Jože Horvat; Stefan Baranja; Terezijsa Serec; Apolonija Serec; Silardka Cer; Emilija Ratnik; Janez Gomboc; Ludvik Horvat; Franc Ketiš; Franc Cagran; Jože Novak; Stefan Trplan, vsi iz »Panonije« Murska Sobotica; Ludvik Solar, Fokovci — drugič: Marjeta Koloman; Potanji — šestič: Angela Farič, M. Sobotica; Vince Antolin Odranci; Marija Titan, Bakovci; Ema Fartek, Kuzma.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepšo zahvaljuje
Transfuzijska postaja M. Sobotica

Obiščite svetovno znani

VI. Mednarodni vinski sejem

od 3. do 8. septembra 1960

v Ljubljani

Pokušnja najboljših vin iz Avstralije, Mehike, Grčije, Italije, Francije, Nove Zelandije, Romunije, Španije, Kanade, Avstrije in še iz drugih evropskih in izvenevropskih dežel. Med temi 400 vzorcev iz Jugoslavije Razstava in pokušnja naravnih sadnih sokov!
Strokovna posvetovanja o vinarstvu in plasmu vinogradniških proizvodov

Istočasno si boste ogledali

IV. Mednarodni sejem embalaže

»EMBALAŽA 60«

od 3. do 8. septembra 1960

Pregled najmoderneje embalaže

Stroji za izdelovanje embalaže, za avtomatsko pakiranje raznega blaga, za etiketiranje in polnjenje steklenic itd., kar prikazujejo domači in mnogi tuji razstavljalci.

Prikaz sodobno urejene trgovine s samopostrežbo!

Najboljša prilika za sklepanje trgovskih poslov!

Izkoristite 25% popust na železnici!

Gospodarsko razstavišče

Gradbeno podjetje »GRADBENIK« IZOLA

sprejme večje število

visokokvalificiranih, kvalificiranih, polkvalificiranih

ZIDARJEV in nekvalificiranih delavcev

za gradbišča v Kopru, Izoli in Piranu.

Pogoji ugodni. Delavce sprejemamo do konca avgusta.

Hristo Simeonov, uslužbenec okrajnega ljudskega odbora, se je zbudil kar se da slabe volje. Ni se mu dalo vstati, a tudi za poležavanje mu ni bilo — sam vrh, vedi, kaj je hotel in zakaj se ni dobro počutil. Iz navade je prislomil uho na zid, za katerim je živel neka mlada družina, prislomil, vzdihnil in žalostno pogledal po golih stenah svoje samske sobe. Tiktakanje ure pa ga je, kaže, na nekaj spomnilo. Pogledal jo je in zgroženo vzkliknil.

Simeonov je zamudil službo in zato je bil ves nasajen in nasršen. A že pri vходу je začutil, kako je dihalo vanj neka nenavadno prijetnost. Vratar, togoten, namrščen stavec, ki je po navadi komaj, komaj prikimal v pozdrav, je tokrat, kakor hitro ga je zagledal, poskočil in naglo porinil glavo skozi okence vratarske lože.

— Tovariš Simeonov... tovariš Simeonov...

Simeonov ni daleč, kako je klical stavec za njim, le zamahnil mu je od sleh z roko, dovolj začuden zaradi nepričakovane vne, in pohitel je proti svoji pisarni.

— Simeonov?! — na stopnicah ga je zagrabil neki njegov kolega. — E, nikar ne hiti tako, daj, da ti stisnem roko! Glej ga no, kako je danes visok!... No ja, tako je pač...

Toda Simeonov je bil zamudil, zato se mu je mudilo in se je le prijazno nasmešnil, mu segel v roko in odhitel, ne da bi ga bil poslušal do konca.

V pisarni ga je čakalo novo presenečenje — vse je bilo skrbno pospravljeno, črnilnik pobrisal, v peresniku novo pero, pivnik zamenjan za čistega, v kozarcu za vodo pa — šopek vijolic...

— Kaj se je le zgodilo?! — ni mogel razumeti Simeonov. — Zakaj vse to zanimanje zame, navadnega uslužbenca? Vprašujoče je pogledal k sosednji mizi — toda kolega je bil nekam odšel.

Telefon je zazvonil. Simeonov je vzdignil slušalko. — Halo, tovariš Simeonov? — mu je znan glas zabnel v uho. — To sem jaz, Tenčo, ekonom... Čestitam ti!...

— Kaj pa je vendar? — je vprašal Simeonov, razdražen, ker se sam ni mogel spomniti. — Kaj se le narejaš, da ne veš! — ga je podražil Tenčo. — Ne vem...

— Misliš resno?! Ali ti ni še nihče povedal? — se je za-

Emil Robov

Š A L A

čundil Tenčo. — Povišan si, tovariš Simeonov, že si načelnik... E, glej, da me ne pozabiš, prijatelj sem ti...

Simeonov ni slišal, kaj mu je še rekel Tenčo. V ušesih mu je zašumelo, spodnja čeljust mu je krčevito zadrževala... To se pravi, da je povišan! Načelnik!... Seveda, to se razume. Kako da mu ni prišlo takoj na misel? Zakaj bi sicer bili vsi tako prijazni z njim, zakaj vijolice... Že dolgo se je govorilo, da bodo postavili domačega človeka za načelnika gospodarskega oddelka... in glej, usoda se je nasmešnila njemu...

— Prav, prav! — je nekam zviška odgovoril Simeonov na prijazno Tenčovo sporočilo in kar odločil služalko. — Takšen si torej, bratec! Včeraj si me pestil zaradi zavoja uradnega papirja, zdaj pa se ti že mudi, da bi se mi priliznil. daleč se starega prijatelja... je vzdihnil Simeonov. — In ali si samo ti tak? Tisti prismojnen stavec v vratarski loži toliko da se ni razcedil, ko me je zagledal, Milevski bi si skoraj nogo polomil na stopnicah, da bi me dohitel... Drugačrat me niso opazili, tudi če sem se zaletel vanje. A prav jim je! Naj kar tekaajo, naj se kar prilizujejo, Simeonov je povišan, Simeonov je načelnik...

— Tovariš Simeonov, ali smem vstopiti? — ga je zmotil prijeten ženski glas s hodnika.

In preden se je utegnil oglašiti, so se vrata odprla, na pragu pa se je pokazala vitka stropijska Magda. Simeonov jo je pogledal s sumom v očeh in namrščil obrvi — ta je vendar hodila do včeraj v bombažnih nogavicah, danes pa je obula najlonke! Kajpak, to je zaradi njegovega povišanja. Novi načelnik je samski, tako si menda misli sama pri sebi, in tako naprej, O, poznam take...

Magda je dala stroj, ki ga je bila prinesla, na mizico.

»Ej, zdaj se mi bo vrgla v objem!« — si je rekel Simeonov in si naglo obrisal potno dlan ob hlače.

Toda Magda mu, kdo bi vedel, zakaj, ni čestitala, marveč kar sedla za stroj nasproti njemu. Simeonov je osupnil. Kakšna nesposliljivost je to? ... Zakaj mu ne čestita ob povišanju? Ali se ji zdi, da je to kakšna malenkost? ... Oho, pazi se, ljubica! Simeonov ne bo pozabil, Simeonov si bo vse zapisal...

— Včeraj ste mi naročili, naj pridem kolikor mogoče zgodaj, hoteli ste mi narekovati nekaj nujnega — je spregovorila stropijska z drobnim, pojočim glasom, in se mu nasmešnila.

Simeonov se ji je nehote nasmešnil v odgovor, zakaj dobro mu je delo, toda trenutek nato se je že vznemiril in neprijazno pogledal proti najlonkam... Ker je zdaj načelnik, mu že daje prednost, pred nekaj dnevi pa je bil desetkrat pri njej in jo prosil, vendar ni prišla — rajši je šla k načelniku Danailovu. Prilizljivka!... Toda za take pri njem ne bo kruha. Kar takoj ji bo pristregel peruti!

— Ne, ne! — je odsekano spregovoril Simeonov in ledeno premeril stropijsko. Pojdite kar k Danailovu, ta se vas bo zelo razveselil...

Magda je zardela in odšla s strojem. Simeonov je izpod čela pogledal za njo.

— Kakšni ljudje! — se je jezil kar naprej. — Nizkotneži! Filistri!

Telefon je nestrpno zazvonil.

»Kam se ti mudi, bratec, saj je še dovolj časa, da se mi prilizneš!« — je odkimal Simeonov in ni vzdignil slušalke. Kmalu nato je privihral v njegovo pisarno načelnik Danailov.

— Zakaj se pa ne oglašiš?, ga je trdo prijel. — Celo večnost sem ti zvonil.

»Nikar se mi ne napihuj, tako!« je sam pri sebi pomislil Simeonov in ga ponosno premeril od pet do glave. — Vem, vem, kakšno je tvoje delo! Tudi mi, hvala bogu, smo načelnstvo!

— V informacijski oddelček pojdeš po neko navodilo! — mu je velel Danailov.

(Nadaljevanje)

Pred jugoslovanskim kasaškim derbyjem

SENIOR kasaških klubov v Jugoslaviji — Ljutomer, se pripravlja na svoj 85. jubilejni meeting, ki bo v nedeljo 21. avgusta s tradicionalno skrbnostjo. Po nekajletnem presledku bo to zopet tudi jugoslovanski kasaški derby. To je dirka, ki jo vsak konj vozi le enkrat v svoji karieri in ki z ozirom na daljavo in zahtevo po primernem času zahteva od vozača in konja velike zahteve. Pravico udeležbe imajo le konji, ki so registrirani kot potomci kasašev pri Konjeniški zvezi FLRJ in so v tem letu izpolnili 4 leta starosti. Letos torej nastopi letnik 1956. Zanimivo je, da so se elite dirke začeli udeleževati tekmovalci iz ljutomerskega področja kmalu po njeni uvedbi v stari Jugoslaviji, čeprav v ostri konkurenci starih uglednih kobilarn kot Turnišče, Djundjerski, Kerestinec in drugih. Te kobilarne so imele izkušnje evropskih dirkališč, kmetje iz ljutomerske okolice pa so jih z vztrajnostjo pridobivali in kmalu postali enakovredni tekmeči. Zato so iz dirkalnih programov že v prvem desetletju po prvi svetovni vojni izginila določila o popustu za kmečke vozače in kmečke konje.

Zagreb - Sobota 4:1

Domača »Sobota« se je v modeljo pomerila z moštvom »Zagreb«, ki je na pripravi v Murski Soboti. Srečanje je vodil domači sodnik Kološa v sodelovanju z Drvaričem in Bojnecom. Moštvi sta nastopili v naslednji postavi:

ZAGREB: Glavci, — Stanešič, Kobeščak, — Aumiler, Maroš, Vrhovec, — Adamič, Klobučar, Benčič, Mušković, Vacha;

SOBOTA: Morčić, — Drvarič, Skalar, — Norčič L., Dozet, Zorec, — Sečko, Kološa, Milošević, Maučec, Devčič.

Komaj je sodnik dal znak za začetek tekme, že so Zagrebčani pohiteli proti vratom Sobote in zaradi nesporazuma obrambe je Klobučar iz bližine streljal v mrežo. V prvih sekundah je že zadilalo po katastrofi, toda »Sobota« je kmalu popravila prvi vtis.

Moštvo Zagreba je v prvem delu igre še vedno močno napadalo, toda domača obramba je uspešno premagovala njihove kombinacije. Nekaj upanja so domači igralci imeli v 21. minuti. Norčič je prejel žogo neke v sredini igrišča in je takoj zaposlil prostega Miloševića. Med občinstvom je razočarano završalo, kajti žoga je šla mimo gola. V 36. minuti so gostje spet nevarno napadli in lepo podano žogo je najboljši igralec Klobučar še lepše z glavo usmeril v mrežo. V protinapadu je poskušala Sobota preko Maučeca znižati rezultat, toda odbito žogo je Kološa poslal visoko pod oblake. Nekaj minut pozneje se je Benčič prebil skozi domačo obrambo in iz daljave 25 metrov dosegel tretji gol za Zagreb. Pri tem голу je gostom precej pomagal tudi vratar Morčić. V drugem polčasu so gostje zamenjali nekatere igralce, prav tako pa je Sobota dala v igro Potočnika, ki je v začetku naredil nekaj uspešnih potez.

V 11. minuti drugega polčasa je Drvarič nevarno prodrl

bivali in kmalu postali enakovredni tekmeči. Zato so iz dirkalnih programov že v prvem desetletju po prvi svetovni vojni izginila določila o popustu za kmečke vozače in kmečke konje.

Zagreb - Sobota 4:1

Domača »Sobota« se je v modeljo pomerila z moštvom »Zagreb«, ki je na pripravi v Murski Soboti. Srečanje je vodil domači sodnik Kološa v sodelovanju z Drvaričem in Bojnecom. Moštvi sta nastopili v naslednji postavi:

ZAGREB: Glavci, — Stanešič, Kobeščak, — Aumiler, Maroš, Vrhovec, — Adamič, Klobučar, Benčič, Mušković, Vacha;

SOBOTA: Morčić, — Drvarič, Skalar, — Norčič L., Dozet, Zorec, — Sečko, Kološa, Milošević, Maučec, Devčič.

Komaj je sodnik dal znak za začetek tekme, že so Zagrebčani pohiteli proti vratom Sobote in zaradi nesporazuma obrambe je Klobučar iz bližine streljal v mrežo. V prvih sekundah je že zadilalo po katastrofi, toda »Sobota« je kmalu popravila prvi vtis.

Moštvo Zagreba je v prvem delu igre še vedno močno napadalo, toda domača obramba je uspešno premagovala njihove kombinacije. Nekaj upanja so domači igralci imeli v 21. minuti. Norčič je prejel žogo neke v sredini igrišča in je takoj zaposlil prostega Miloševića. Med občinstvom je razočarano završalo, kajti žoga je šla mimo gola. V 36. minuti so gostje spet nevarno napadli in lepo podano žogo je najboljši igralec Klobučar še lepše z glavo usmeril v mrežo. V protinapadu je poskušala Sobota preko Maučeca znižati rezultat, toda odbito žogo je Kološa poslal visoko pod oblake. Nekaj minut pozneje se je Benčič prebil skozi domačo obrambo in iz daljave 25 metrov dosegel tretji gol za Zagreb. Pri tem голу je gostom precej pomagal tudi vratar Morčić. V drugem polčasu so gostje zamenjali nekatere igralce, prav tako pa je Sobota dala v igro Potočnika, ki je v začetku naredil nekaj uspešnih potez.

V 11. minuti drugega polčasa je Drvarič nevarno prodrl

letos ne nastopi noben konj, ki bi ga vozil prireditelj v vozača.

Zagreb - Sobota 4:1

Domača »Sobota« se je v modeljo pomerila z moštvom »Zagreb«, ki je na pripravi v Murski Soboti. Srečanje je vodil domači sodnik Kološa v sodelovanju z Drvaričem in Bojnecom. Moštvi sta nastopili v naslednji postavi:

ZAGREB: Glavci, — Stanešič, Kobeščak, — Aumiler, Maroš, Vrhovec, — Adamič, Klobučar, Benčič, Mušković, Vacha;

SOBOTA: Morčić, — Drvarič, Skalar, — Norčič L., Dozet, Zorec, — Sečko, Kološa, Milošević, Maučec, Devčič.

Komaj je sodnik dal znak za začetek tekme, že so Zagrebčani pohiteli proti vratom Sobote in zaradi nesporazuma obrambe je Klobučar iz bližine streljal v mrežo. V prvih sekundah je že zadilalo po katastrofi, toda »Sobota« je kmalu popravila prvi vtis.

Moštvo Zagreba je v prvem delu igre še vedno močno napadalo, toda domača obramba je uspešno premagovala njihove kombinacije. Nekaj upanja so domači igralci imeli v 21. minuti. Norčič je prejel žogo neke v sredini igrišča in je takoj zaposlil prostega Miloševića. Med občinstvom je razočarano završalo, kajti žoga je šla mimo gola. V 36. minuti so gostje spet nevarno napadli in lepo podano žogo je najboljši igralec Klobučar še lepše z glavo usmeril v mrežo. V protinapadu je poskušala Sobota preko Maučeca znižati rezultat, toda odbito žogo je Kološa poslal visoko pod oblake. Nekaj minut pozneje se je Benčič prebil skozi domačo obrambo in iz daljave 25 metrov dosegel tretji gol za Zagreb. Pri tem голу je gostom precej pomagal tudi vratar Morčić. V drugem polčasu so gostje zamenjali nekatere igralce, prav tako pa je Sobota dala v igro Potočnika, ki je v začetku naredil nekaj uspešnih potez.

V 11. minuti drugega polčasa je Drvarič nevarno prodrl

konj 3 min. in 13 sek., pa do lanskega absolutnega jugoslovanskega hitrostnega rekorda Punčke s časom 1 minute in 22,6 sek. izboljšali čas več kot za polovico. Do evropskega rekorderja ostane le še osem sekund! Tu se je pa seveda še treba spoprijeti s tehniko in vsemi drugimi pogoji. Ljutomerska reja ima za to dobro voljo. Za ilustracijo pomembnosti teh zadnjih sekund naj navedemo, da se cene konjem izpod 1,18" zmogljivosti gibljejo od 10—120 milijonov dinarjev! Ljutomerska reja in konjski šport sta nastala kot področje naraščanja za dirkališča severnih sosedov, danes pa z uspehom pomagata vsemu jugoslovanskemu področju. Zato je Zveza kasaških društev Jugoslavije odločila, da se ob visokem jubileju na ljutomerskem klubu priznanje v obliki največje dirkalne prireditve za leto 1960.

VELIKA UDELEŽBA NA KONJSKIH DIRKAH V RADGONI

Kakih 2500 ljubiteljev konjskega športa si je v nedeljo ogledalo zanimive konjske dirke v Gornji Radgoni. V prvi enovprežni heat vožnji, v kateri so tekmovali 3 do 12-letni kasaški konji, je zmagala s časom 1.29,5 FINEJSA Ljuzeta Slaviča pred FRAJLICO z vozačem Ludvikom Slavičem. V drugi heat vožnji pa sta si delila prvo in drugo mesto SILVER z vozačem Pirkovičem iz Ljubljane s časom 1.30,7 in SANTA z vozačem Pušenjakom iz Ljutomer s časom 1.29,9. V tretji heat vožnji pa je končeno osvojila prvo mesto FINEJSA s časom 1.30,1, drugo pa SANTA s časom 1.30,8.

V drugi dirki je zmagala JELMA z vozačem Seršenom s časom 1.34,2 pred JERKICO z vozačem Francem Zitkom s časom 1.38,3; v peti dirki pa SLADKA Jureša iz Ljutomer s časom 1.37,7 pred LAPORJEM s časom 1.37,1.

Zanimiva in napeta je bila tudi 8. dirka za slovensko prvenstvo. Tekmovali so dvoletni kasaški konji. Po hudi borbi je zmagal ARMIN iz Kobilarne Turnišče s časom 1.34,3, drugi pa je bil LUNDRIČ tudi iz Kobilarne Turnišče, ki je dosegel čas 1.35,7 minute.

Pred začetkom tekmovalj v Pomurski odbojgarski ligi

V soboto so v Domu TVD Partizan v Murski Soboti končali šestdnevni seminar za odbojgarske inštruktorje. Seminarja, ki se ga udeležilo enajst članov iz društev Partizan, je vodil znani odbojgarski strokovnjak, predsednik Mariborske odbojgarske podzveze dr. Danilo Požar.

Največ udeležencev seminarja je bilo iz Murske Sobotne in iz Moštanca. Razen vodje seminarja dr. Danila Požara so na seminarju še predavali profesor Evgen Tita o splošni vadbi, Milan Petauer o odbojgarskih pravilih in disciplini, Tone Lebar pa je vodil praktični del seminarja.

Ob koncu seminarja so udeleženci opravljali izpate. Od enajstih udeležencev jih je osem uspešno končalo izpit iz teoretičnega in praktičnega dela in so postali odbojgarski inštruktorji. Ti bodo na voljo tudi društvom, katerih člani niso bili na tem seminarju, a nameravajo jeseni tekmovali v Pomurski odbojgarski ligi.

Vodja seminarja dr. Danilo Požar je ob zaključku seminarja izjavil: »Zelo sem zadovoljen z udeleženci seminarja, ki so v šestih dneh pridobili veliko znanja. Skoda, da je bilo na seminarju tako malo udeležencev.

Pogrešal sem predvsem udeležence vseh tehlovndh društev.

Seminar, ki ga je organizirala v sodelovanju s Pomursko odbojgarsko podzvezo Mariborske podzveze, je dal vse pogoje za to, da se lahko jeseni začne tekmovalje v ligi, saj zdaj ne bo več takih težav za strokovne kadre. Upajo, da bo odbojka spet našla svoje privržence, kot jih je imela že pred leti v Pomurju.

V prvi polovici septembra bodo organizirali še sodniški tečaj za odbojko, ki ga bo vodil podpredsednik Mariborske odbojgarske podzveze Obersnel. Za ta tečaj se je doslej prijavilo še osem kandidatov.

V soboto sta se za konec seminarja pomerili odbojgarski moštvi Ljutomer in Partizana iz Murske Sobotne. Ljutomersko moštvo, ki so ga okrepili trije igralci Branika, je zmagalo z rezultatom 3:1.

Planika - Grafičar 3:5 (1:4)

Priprave za nadaljnje sodelovanje v tekmovalju v okviru I. razreda Mariborske podzvezne nogometne lige so zajele tudi že NK Grafičar iz Sobotne. Nekateri znaki kažejo, da bo letošnji »start« našega predstavnika v tem razredu (Nafta se bo bržkone uvrstila v vrste enajstoric SCL, po razpustu NK Branika), saj so njegovo prvo moštvo okrepili nekateri novi igralci (Kološa, Roškar, Cak) in že tudi redno trenirajo pod vodstvom trenerja Slavka Svatine.

Prvo prijateljsko tekmo so igralci Grafičarja odigrali v ponedeljek v Turnišču s tamkajšnjo Planiko in zaslužno zmagali, čeprav sicer zmaga ni izražena v veliki gol-razliki. Domačini so igrali ostro, včasih celo preostro, zato tehnika gostujočih igralcev tudi ni mogla priti povsem do izraza. Gole za črno-bele sta dala Radulović tri in Lebar dva.

Pušča ostane v PNL

Partizan (Rače) : Pušča 4:1

Tudi v drugi kvalifikacijski tekmi za vstop v MPL je morala zadnja nedeljo Pušča kloniti proti nasprotniku v Račah in se bo tako znova vrnila v Pomursko nogometno ligo, če ne bo uspela s pritožbo, ki jo je v zvezi s potekom te tekme naslovila na pristojni nogometni forum.

Stjepan Bobek v Murski Soboti? Ta novica se je razširila takoj, ko so prišli v Sobotno na priprave igralci Zagreba. Hrvatski časopisi so namreč pred tedni poročali, da je ta nekdanji reprezentant prevzel mesto trenerja pri drugoligašu Zagrebu, zato so prijatelji nogometa v tej ekipi iskali tudi njegov obraz. Bobek pa je medtem že začel trenirati svojo nekdanjo ekipo Partizana.

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA

RADIJSKI PROGRAM

od 21. do 28. avgusta

Nedelja

8.00 Mladinska radijska igra — Argilla-Parka: Kaj je doživel mali vijaček; 8.40 Mlad; pevci — mladim poslušalcem; 8.55 L. van Beethoven: Leonora št. 3, uvertura; 9.10 Z glasbo v novi teden; 10.00 Se pomnite tovariši... a) Franc Cerar: V deroci Ljubljani; b) Vid Jerič: Samo dva sva se prebila; 10.30 »Skrjanček poje, žvrgoli...«; Pisan spored slovenskih narodnih pesmi; 10.50 Radijski poslušalci (spored zabavne glasbe); 11.20 Milojke Milojčević: Legenda za violončelo in klavir; 11.50 Mitja Krefl: Srebrni trak (reportaža); 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I; 13.30 Za našo vas; 13.45 Koncert pri vas doma; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II; 15.30 Za prijetno popoldne; 16.00 Melodije za vas; 17.00 Radijska igra — Vlada Vukmirovič: Moč, ki je ukradel čas; Režija: Maša Slavčeva; 17.41 Stare angleške naprave igra orkester Sidney Bowman; 18.00 Sport in glasbo; 20.05 Nedeljski razgovor; 21.00 Sportna poročila; 21.10 Fjodor Ivanovič Saljapin: I. oddaja; 22.15 Erwin Lehn z orkestrom Južnonemškega Radija; 23.10 Koktajl pred polnočjo; 23.50 Prijeten počitek!

Ponedeljek

8.05 Vibraton in hammond orgle; 8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani — Eve Titus: Detektiv z velike ceste; 8.35 Europa express; 9.00 Zvočni mozaik; 9.10 Sprejemnikom na dopust! 11.00 Zaključni prizor iz Massenotove opere Don Kihot; 11.45 Naš podlistek — M. Maltz: Doktor Pygmalion — III; 11.55 Nekaj skladb Cl. Debussyja; 12.00 »Da bi žrelego mela...«; Slovenske narodne pesmi; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Jože Maček: Kako se borimo s kstrobo in muhičmi; 12.25 Zabaven opoldanski spored; 13.15 Iz Hrvatskega Zagorja v Dalmacijo!

14.00 Glasbene razglednice; 14.50 Prireditve dneva; 14.55 Danilo Bužar: Belokranjske pisanice; 15.40 Skladbe Radovana Gobca; 16.00 Naši poslušalci na tujem — Ciril Stani: Nenavaden srečanje v Genovi; 16.20 Igra violončelist Oton Bajde; 16.40 Parada plošč; 17.10 Sofering na poti; 18.00 Operne melodije; 18.40 S knjižnega tga; 20.00 Trakrat deset; 20.50 Simfonični koncert: Bruno Bjelinski: Divertimento, Karol Szymanowsky: Prvi koncert za violino in orkester, Dimitrij Sostakovič: Simfonia št. 5; 22.15 Iz naših studiov; 23.10 Patti Page in orkester Pete Rugolo; 23.50 Prijeten počitek!

Torek

8.05 Jutranji spored solistične glasbe; 8.30 Zabavni potpuri; 9.00 Pojo ženski zbori Svobode (Apače, Celje in Store); 9.20 Blaž Arnič: Seta simfonia »Samorastniki; 10.10 Revija italijanskih in jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe; 11.12 Plesni orkester Werner Müller; 11.30 Oddaja za otroke: a) Rade Kuzmanič: Sandolina Sambuko; b) Prvi koraki — izvajajo mladi pianisti in violonisti; 12.00 V ritmu polke in valčka; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Marijan Zemljčič: Utrjevanje naravnega sveta; 12.25 Instrumentalni duo Charles Demaele; 12.40 Pesni zvočki z Dravškega polja; 13.30 Naši pevci iz Dravškega polja; 13.50 Naši pevci iz zapisov in priredb Cirila Preglja; 14.30 Prireditve dneva; 14.55 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Pojo zabavni zbori; 16.00 Listi iz domače književnosti — Blagoje Ivanov: Rojstni dan; 16.20 A. Dvork: Simfonia št. 2 v d-molu; 17.10 Razgovor z volivci; 17.20 Parada plošč; 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 19.15 Od plesišča do plesišča; 19.50 Človek in zdravje; 20.00 Poje zbor Bratja Rašan iz Pulja; 20.50 Revija zabavnih zvokov; 21.00 XII. Olimpijske igre v Rimu; 21.50 Iz oper Rossinija in Mozarta; 22.15

Majhni zabavni ansambli; 22.40 Jazz! Z orkestrom Ted Heath; 23.10 Nočni komorni koncert del Johannes Brahmsa.

Sreda

8.05 Petnajet minut s Slovenskim oktetom; 8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani — Eve Titus: Detektiv z velike ceste — II. nadaljevanje; 8.35 Napevi iz znanih operet; 9.00 S sprejemnikom na dopust; 10.10 Velike simfonije; 10.58 Slavko Mihelič: Concertino za klavir in orkester; 11.00 Zvočni kalejdoskop; 11.30 Pojo francoski operni pevci; 12.00 »Iz domače vasi; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Dušan Medić: Sadržje in prehrana; 12.25 Pet popevk — pet pevcev; 12.40 Otroci pozdravljajo; 13.30 Glasbeni odmevi z vojvodinske in slavonske ravnine; 13.50 Med romancami in rapsodijami; 14.35 Izbrani smo za vas; 15.40 Zabavni zvočki; 16.00 Novosti na knjižni polici; 16.20 Koncert po želja; 17.10 Deset minut iz naše beležnice; 17.20 Parada plošč; 18.00 Kulturna kronika; 18.20 Slovenski samospovi; 18.45 Radijska univerza — dr. Stevan Janković: Rastlinski hormoni v službi človeka; 20.00 Koncert opernih arij z našimi solisti; 21.00 XII. Olimpijske igre v Rimu; 21.50 Orkestri za razvedrilo; 22.15 Paul Dukas: Simfonia v C-duru; 23.10 Nočni variete; Sodelujejo: Marijana Deržaj, Bruno Petrali, kvartet Melos, Pepino Principe in simfonični orkester RTV Ljubljana.

Četrtek

8.05 Mihail Ippolitov — Ivanov: Kavkaške skice; 8.30 Naši glasbeni uspehi v preteklem žolskem letu; 9.00 S popevkami na poti; 9.40 Slovenski in jugoslovanske narodne in umetne pesmi; 10.10 Od melodije do melodije; 11.30 Oddaja za ciciaue;

a) Alice Colono: Rožnati karibu; b) Glasbena slikanica za ciciaue; 12.00 Za prijetno opoldansko razvedrilo vam igrajo godci Vaskega kvinteta in Veselih planjarjev; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Mirko Petercel: Skrb za napredek govedore; 12.25 Zabaven opoldanski spored; 13.30 Lahke spored; 13.50 Vedri zvočki; 14.30 Prireditve dneva; 14.55 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Franz Liszt: Ogrska rapsodija, F. Liszt: Concerto pathetique za dva klavirja; 16.00 Iz svetovne književnosti — Amos Tutuola: Rečev in vrač; 16.20 Kopalec v zabavo; 17.10 Pesdeset minut turizma in melodije; 18.10 Iz čeških oper; 18.30 Sportni tednik; 20.00 Cetrkov večer domačih pesmi in napevov; 20.50 Klavir v ritmu; 21.00 XII. Olimpijske igre v Rimu; 21.50 Iz Schubertove skicirke; 22.15 Plesna glasba z vsega sveta; 23.10 Nočni koncert.

Petek

8.05 Trije znani operni intermezzi; 8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani — Eve Titus: Detektiv z velike ceste — II. nadaljevanje; 8.35 S sprejemnikom na dopust; 9.00 Nedeljski razgovor (ponovitev); 10.10 Samospoje pojeta sopranistka Nada Vidmar in baritonist Marcel Ostasčevski; 10.40 Z melodijami čez kontinente; 11.00 Za dobro voljo vam igrajo Zadovoljni Kranjci; 11.15 Naš podlistek — M. Maltz: Doktor Pygmalion — IV; 11.35 Krešimir Baranović: Imbrek z nosom, balčna suita; 12.00 »Dobra volja je najboljša; Spored pesmic za otroke; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Ivan Kukevec: Uspehi obnove sadovnjakov; 12.25 V tričetrinskem taktu; 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 13.50 Melodije po vašem okusu; 14.30 Prireditve dneva; 14.55 Poje sopranistka Ada Sardo; 15.40 S skladbami iz tuje zbiratelske literature; 16.00 Humo-

reska tega tedna — R. Gary: Lesley ima srečo; 16.20 Parada plošč; 17.10 Razgovor z volivci; 17.20 Johannes Brahms: Simfonia št. 4 v e-molu; 18.00 Pesmi Južne Amerike; 18.15 »Spet smo doma!; 18.50 Iz naših kolektivov; 20.00 Armando Trovajoli: Nočni preludij; 20.15 Tedenski znanjopolitični pregled; 20.50 Balet skozi stoletja — IX. oddaja: Aram Hačaturjan: Gajane; 21.00 XII. Olimpijske igre v Rimu; 21.50 Zabavni orkester Stanley Black; 21.45 XII. Olimpijske igre v Rimu; Prenos nogometne tekme ZAR : Jugoslavija iz Pescara; 22.40 Od omaba do big banda; 23.10 Intermezzo z godali; 23.20 Pojte z nami: Posebna oddaja Radija BBC); 23.50 Prijeten počitek!

Sobota

8.05 Klavir v ritmu; 8.20 Pionirski tednik; 8.40 Skladbe P. Vladigerova

Petek

8.05 Trije znani operni intermezzi; 8.20 Počitniško popotovanje od strani do strani — Eve Titus: Detektiv z velike ceste — II. nadaljevanje; 8.35 S sprejemnikom na dopust; 9.00 Nedeljski razgovor (ponovitev); 10.10 Samospoje pojeta sopranistka Nada Vidmar in baritonist Marcel Ostasčevski; 10.40 Z melodijami čez kontinente; 11.00 Za dobro voljo vam igrajo Zadovoljni Kranjci; 11.15 Naš podlistek — M. Maltz: Doktor Pygmalion — IV; 11.35 Krešimir Baranović: Imbrek z nosom, balčna suita; 12.00 »Dobra volja je najboljša; Spored pesmic za otroke; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Ivan Kukevec: Uspehi obnove sadovnjakov; 12.25 V tričetrinskem taktu; 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 13.50 Melodije po vašem okusu; 14.30 Prireditve dneva; 14.55 Poje sopranistka Ada Sardo; 15.40 S skladbami iz tuje zbiratelske literature; 16.00 Humo-

Radio Murska Sobotna

SOBOTA

17.00 Naš sobotni sprehod; 17.15 Obvestila in reklame; 17.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.

TOREK

17.00 Lokalna poročila, obvestila in reklame; 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.

CETREK

17.00 Lokalna poročila, obvestila, reklame; 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.

NEDELJA

12.00 Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame; 12.15 Oddaja v madžarskem jeziku; 12.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.

AVTOKIOSK
Automobilistom na Svedskem se mudi prav tako kot vsem drugim v evropskih državah. Da bi jim na poti do delovnega mesta olajal nakup cigare, sendvičov ali časnikov, je predelal neki podjetni in domiselni trgovec svoje prodajalno v prostorni avtomobil, s katerim kroži po mestu in od okna do okna prodaja svoje blage voznikom avtomobilov.

DIMNIK — »UPOKOJENEC«

Cepalno postajo v Korini so zgradili pred 63 leti, služila pa je vse do modernega za namakanje polj. Dokler jo delovala na prenos, se je posluževala ogromnega kotla in ogromnega dimnika. Odkar so napeljali električno napeljavo, je stara šestdeset metrov visoki dimnik končal svojo skariozo. Iz njega se več ne kadil, svoje je odslužil in ljudje so ga imenovali »upokojenec«.

DOMISELNA RIBICA

Roger Gimbel, solastnik neke ameriške radijske družbe je strastni ribič. Da mu ne bi bilo treba zapustiti svojega stanovanja v 18. nadstropju nekega newyorškega nebotičnika, je prilepil trnek na 70 m dolgo »umsko« nit in ga vrgel skozi okno v East River, da bi ujel krapca. Doslaj mu to še ni uspelo. Ujel je nekaj starih čevljev in nič drugega.

Drugi Američan iz Texasa, Pat Higgins, ki je prišel do svojih milijonov na naftnih poljih, si je zgradil nad nekim gorskim potokom vilo in sedaj, ležeč v postelji, meče trnek in lovi postvri, ki jih je mnogo v potoku.

SVINCNIKI IZ 32 DRŽAV

Potindvaletletni Dimitrij Vukosavljevič, uslužbenec iz Kovina, ima nedolga pot do svetovnega znamenja. Zbiranje svinčnikov iz vseh krajev sveta. V njegovi zbirki je okrog 600 svinčnikov iz 32 držav vseh petih kontinentov.

Svinčniki se med seboj razlikujejo tako po zunanem videzu kot po kakovosti. Premer najtanjšega znaša komaj dva milimetra, medtem ko je najdebelejšega težko obsoči z roko.

VZTRAJNI REZERVIST

Hilversen iz Upsale je bil poklican na enosmerno orožje vaje. Ko se je nekaj ur prej prijavil dežurnemu oficirju, mu je ta rekel, naj počaka na dvorišču kasarne, dokler ga ne pokličejo. Rezervist je mesec dni čakal na ta poziv. Čas je prebiral v kasarni. Šele ko je minilo 50 dni, so se spet javili dežurnemu oficirju, ki ga je po kratkem postopku poslal v zapor, čez da je za njim izdala tiralica zaradi tega, ker se ni javil na orožne vaje. Čez tri dni so odpravili Hilversena pred komandanta kasarne, ki ga je se istega dne odpustil domov. Dežurnega oficirja, ki ga ni hotel sprejeti pred časom, so kaznovali.

DRUŽINA S TRINAJSTIMI OTROKI

V vasi Javorini na cesti Banja Luka — Skender Vakuf živi kmečka družina Pavla Djukanovića, ki jo po številu živih otrok lahko uvrstimo med rekorderske družine v državi. Pavlo in njegova žena Jovanka sta imela v svojem zakonu 17 otrok, od katerih je 15 še živi in zdravih. Mnoge družine brez otrok zaradi središnih starostov, ki jim prav gotovo ni lahko prebrati in izolatoli toliko otrok ob peščici hribovske obdelovalne zemlje.

Najkrajša operacija „suhega srca“

Na Drugi kirurški kliniki v Beogradu so v 14 minutah odstranili šestletnega Miodraga Janakovića težko srčno napako, medtem ko je v tem času zamenjala delo srca in pljuč mehanska naprava. To je dragočasna operacija za najožje kirurgije. Operacijo je vodil profesor dr. Vojislav Stojanović, bila pa je prva te vrste v naši državi in pomeni rekord v jugoslovanski praksi kirurgiji.

Take operacije so zelo drage. Samo pripravo, analize, pregledi, kri in anestetizacija naprave, brez plač članov ekipe in nege bolnika po odhodu iz operacijske dvorane, cenijo na več kot 100.000 dinarjev. V nekaj

Na sliki: Sestletna Milena Jovanović po operaciji, o kateri smo poročali v prejšnji številki. Tudi ona je imela prej težko srčno napako.

NAJMODERNEJŠA LADJA ZA LOV NA KITE

Te dni je izplula iz pristanišča Rostok Varremunde sovjetska matična ladja za lov na kite »Jurij Dolgorukij«. Smer vožnje: Leningrad. To ladjo so pred 35 leti spustili v morje kot namško potniško ladjo »Hamburg«, ki je do leta 1939 plula na severnoatlantski liniji do New Yorka. V drugi svetovni vojni so jo uporabljali za prevoz čet in leta 1945 potopili v Vzhodnem morju. Leta 1950 so jo potegnili iz morja. Rusi so hoteli to ladjo ponovno uporabiti za potniški promet, vendar se leta 1955 prenehali z deli. Sedaj so jo inženirji in delavci v ladjedelnici Vornov preuredili v ladjo za lov na kite z najmodernejšimi napravami za predelavo mesa.

ODREZAVOST

Ernesta Valdbrunerja je razstavil na ulici znanec, slovec po tem, da si pogosto izposoja denar in ga ne vrne. Dejal mu je: »Mi lahko nujno posodite 100 šilingov?« Valdbruner mu odgovoril: »Žal mi je, vendar nimam pri sebi denarja.« In doma? »Hvala za vprašanje, vsi so zdravi.« reče Valdbruner in odide.

SPOMINSKA PIRAMIDA SRBSKIM IN AVSTRIJSKIM VOJAKOM

Ob koncu leta 1915, ko se je srbska vojska umikala preko Albanije, je ostalo znatno število težkih ranjencev v Beranu, sedanjem Ivangradu, v zgradbi bivše turške osnovne šole. Ko so Avstrijci zavzeli mesto, je ista zgradba služila tudi njim za bolnišnico. Največje število srbskih ranjencev, ki so padli v roke sovražnikov, je pomrlo. V treh letih okupacije je umrlo tudi mnogo avstrijskih vojakov, med njimi precej pripadnikov slovanskih narodov. Leta 1924 je tedaj občinska uprava v Beranu dala prenesti njihove posmrtno ostanke na novo mestno pokopališče in jim zgradila skupno spominsko piramido. Ta zanimivi vojaški spomenik stoji še danes.

DETEKTIVOVA SREČA

Polne štiri ure je čakal neki detektiv iz Chicaga pred stanovanjem neke vdomilke, da bi jo po prihodu domov aretirali. Ko mu je bilo čakaanje dovolj, je poklical svojo ženo in odšel z njo večerjat v bližnjo restavracijo. Med jedjo pa je prepoznal v natakarič, ki mu je stregla, vdomilko, na katero je pred večerjo čakal. Detektiv je mirno použil svojo večerjo, plačal in nato aretirati presenečeno natakaričo.

10 KG TEŽKI MAMUTOV ZOB

V muzeju v Beli Crkvi hranijo mamutov zob, težek 10 kg. Izkopali so ga delavci na kanalu Donava — Tisa — Donava, na prostoru med Vrščem in Belo Crkvo. Našli so že 8 mamutovih zob, vendar so vsi znatno manjši in lažji. Čuvaj muzeja »čika« Joža, z navdušenjem govori o tem zobu in drugih relikvijah v muzeju in obžaluje, zakaj kateri izmed znanih strokovnjakov ne obišče te ustanove, da bi ocenil vrednost posameznih predmetov.

OBISK

Avstrijskega kanclerja Raaba so vprašali novinarji, kateri obisk mu je bil ljubši — tisti iranskega šaha ali Hruščeva. Kancler je odgovoril: »Pri Hruščevu mi nista bila potrebna cilindri in trdi ovratniki.«

Džajšankar Prasad: NAGRADA

Rodil se je leta 1889 v bogati trgovski družini v Benaresu. V njihovi hiši so se pogosto shajali najuglednejši pesniki, kar je Prasadu že kot dečka spodbujalo k pesniškovanju. Razen osem knjig pesmi je napisal še tri romane, devet dram in kakih pet knjig zgodb. Njegovi romani so realistične študije sodobnega življenja, drame in črtice pa so pravo dopolnilo njegove poezije. Motiv zanje je izbral iz stare indijske zgodovine, ki jo je poznal zelo dobro. Prvo pripovedko je objavil leta 1911. Črtica Nagrada ima motiv iz stare zgodovine dveh severnoindijskih držav, kraljestva Košal in kraljestva Magadh.

Stanje zvezd je napovedalo prihod deževnega obdobja. Nebo se je napolnilo s črnimi oblaki, na katerih so začeli bogovi bobnati z gromi. Z vzhoda, edinega japonskega kotička neba, je pokukalo sonce in začelo oparovati kraljevsko povorko. Njive na pobojnih hribov so izdihovale tisti vonj, ki ga žejni zemlji prinaša prvi dež. Z mestnih vrat so se razlegli vriski; množica je zagledala vzdignjen rilec čelnega slona. Stopil je naprej in izval radost in veselje, ki se je širilo kakor valovi oceana.

Drobne kapljice dežja, ki so jih bili priptegnili zlati čarki jutranjega sonca, so padale kot beli cvetovi. Ljudstvo je vzklizalo, ko je videlo ta srečna znamenja.

Bojni vozovi, sloni in konjeniki so se postavili v vrste. Množica se je večala. Kraljevski slon je ob stal in sedel, kralj je po stopnicah stopil z njega. Dve vrsti lepotic, žen in deklet, sta stopili naprej. Peli in nosili vrče, ozarjane s vejicami mangovec in posode, napolnjene s cvetjem, dišavami in ričem.

Na kraljevem obrazu je igral srečen nasmeh. Svečniki so ga slavili s svojimi himnami. Kralj je prijel za poročene ročice pluga in spodbodel krepka vola, vprežena v jarem. Godba je zaigrala. Iz dekliških rok se je stresel dež rož in riža.

Ri je velik košalski praznik. En dan v letu je kralj moral postati kmet. To je praznik boja Indre. Ta veliki dan kmetov se praznuje vsako leto. Nanj prihajajo knezi iz drugih držav.

Kneževič Arun iz Magadha je sedel na svojem slonu in z velikim zanimanjem opazoval prizor. Deklica Madhulika je stala poleg kralja s posodo semena v roki. Ko je kralj, ki je sejal, iztegnil roko, mu je zmeraj podala posodo s semenom.

Njiva, ki je bila to leto izbrana za kraljevsko setev, je bila njena njiva. Zato ji je pripadala čast, da je podajala seme. Madhulika je bila še neporo-

IZBRUH OGNJENIKA ETNA — Ognjenik Etna na Siciliji je spet začel bruhati. Po strašnih eksplozijah, ki so trajale pol ure, je izbruhnil iz žrela dim, ki je dosegel 10.000 metrov. Eksplozija je iz žrela izorgla kamenje, težko tudi po nekaj ton. — Na SLIKI: mesto Katanja v podnožju Etna.

Najstarejša partizanska zastava

Kot najstarejši ohranjeni zastavi iz narodnoosvobodilne borbe omenjajo v Vojnem muzeju v Beogradu dve zastavi: zastavo Takovskega bataljona Čačanskega odreda »Dr. Dragiša Mišović« in zastavo borcev iz vasi Barlete, okraj Gospić v Liki. Katera izmed teh dveh zastav je starejša, je težko reči. Obe sta nastali takoj po tem, ko je izbruhnila vstaja v Srbiji in Liki, naredile pa so jo patriotično razpoložene žene in dekleta. Obe zastavi so nosili borci v prvih borbah proti sovražniku, hranijo pa ju kot dragocen zgodovinski dokument.

Zastava Takovskega bataljona je verjetno, izdelana septembra l. 1941, ko je Čačanski odred dobil v popolnosti vojaško formacijo. Narejena je iz platna z razporedom barv srbske trobojnice. Na obeh straneh je v sredini našita rdeča peterokraka zvezda, obrobljena z zlato vrstico.

Ob koncu novembra, po prodoru nemških enot v Zahodno Srbijo, v drugi fazi Prve sovražne ofenzive, je Vrhovni štab izdal ukaz, naj se večina odredov iz Srbije umakne v Sandžak. Čačanski odred se je umikal proti planini Jelici. Ko so se umikali skozi vas Ozrem, številni oslavljeni in utrujeni od stalnih borb, so predali borci Takovskega bataljona zastavo kmetici Kosari Novaković s prošnjo, naj jo hrani in čuva, ker so ji zaupali. Ves čas vojne, vse do osvoboditve Čačka, je Kosara Novaković skrbno

čuvala zaupano ji zastavo. Po osvoboditvi Čačka je predala zastavo komandantu področja Dušanu Careviću.

»Ohranila sem to zastavo Takovskega bataljona,« je rekla Kosara Novaković ob predaji zastave, ko so partizani odšli v Bosno. »Shranila sem jo v skedenj, zgoraj pa sem nasula žito in naložila druge stvari. Četniki so križarili povsod naokrog, vendar sem jo vseeno ohranila. Med nekim velikim nalivom se mi je vsa zmočila. Odsla sem na skedenj in ker je nisem smela sušiti, sem jo ometala okrog sebe in imela na sebi tako dolgo, dokler se ni posušila. Nato sem našla neke stare kose povoščenega platna, pa sem jo

čevala zaupano ji zastavo. Po osvoboditvi Čačka je predala zastavo komandantu področja Dušanu Careviću.

»Ohranila sem to zastavo Takovskega bataljona,« je rekla Kosara Novaković ob predaji zastave, ko so partizani odšli v Bosno. »Shranila sem jo v skedenj, zgoraj pa sem nasula žito in naložila druge stvari. Četniki so križarili povsod naokrog, vendar sem jo vseeno ohranila. Med nekim velikim nalivom se mi je vsa zmočila. Odsla sem na skedenj in ker je nisem smela sušiti, sem jo ometala okrog sebe in imela na sebi tako dolgo, dokler se ni posušila. Nato sem našla neke stare kose povoščenega platna, pa sem jo

Na zadnji olimpijadi v Melbournu je dosegel zmagovalce v teku na 100 m čas 10,5 sek. Preračunano na eno uro pomeni to 35 km na uro. Kako počasno je to, vidimo, če primerjamo to brzino s tisto, ki jo dosežejo posamezne živali. Tako potrebuje gazela za isto progo 3,7 sek. — torej z brzino 96 km na uro. Dirkalni konj in noj potrebujejo za 100 m 4 sekunde, hrt 4,5, zajec pa 5 sekund. Dodati pa je treba, da vzdržijo živali to brzino dalje od človeka. V primeru nevarnosti živali to brzino celo poročajo. Tako je neki avtomobil dirjal za gazelo po afriški stepi pol ure z brzino 100 km na uro, dokler je končno ni dohitel. V Južni Afriki so privedli dirko med udomačenim gepardom in hrtom. Zmagal je gepard. Tropski lovci smatrajo, da je gepard najhitrejša žival na svetu, kadar preganja svojo žrtev — antilopo.

Olimpijski rekord Rusa Kuca na 10.000 m znaša 28 minut in 45,6 sek. Ta rekord doseže dirkalni konj v trikrat hitrejšem času. Maratonski tek za to domačo žival sploh ni problem. V svoji izdržljivosti pa konj daleč zaostaja za kamelo. Mnogo hitrejši od sesalcev so insekti. Neki angleški znanstvenik je opazoval neko mravljico, ki je v svoji celjosti držala mrtvega pajka, kako v eni sekundi premaga 48-krat daljšo pot, kot znaša dolžina njenega telesa. Preračunano na človeka je to brzina 645 km na uro. To dalje pomeni, da teče mravljica z brzino najhitrejšega potniškega letala.

V vodi je človek še počasnejši od živali. Na olimpijadi je zlate medalje pripadla rekord na 100 m v crawl plavanju v 55,4 sekundah, torej za brzino okrog 6 km na uro. To je skoraj šest krat počasnejše od brzine, s katero se v vodi giblje pingvin, ki preplava 100 m v 10 sekundah in tako doseže brzino 36 km na uro. Podobno je tudi pri skakanju. Zadnji olimpijski rekord v skoku s palico je 4,56 m. Juguar pa preskače brez pomožnega sredstva in brez zaleta z lahkoto zapreke, visoke 3 m. V Melbournu je znašal rekord v skoku v višino 2,12 m. Klokank skače z lahkoto brez zaleta dober meter več. V primerjavi z insektom človek daleč zaostaja v skoku v višino. Bolha lahko skoči dvestokrat več, kot ji znaša dolžina telesa. Preračunano na človeka, visokega 1,70 m, znaša to 340 m. Torej bi moral človek preskočiti Eiffelov stolp!

Porazne so za človeka tudi primerjave v dvigavanju uteži. Rekord Američana Andersona v Melbournu je znašal 500 kg v tročrku, torej v potisku, potegu in porivu. Če to podelimo s tri, dobimo težo 170 kg, kar pod normalnimi pogoji pomeni dvojno težino atleta. Bogomoljka, da navedemo samo en primer iz sveta insektov, lahko dvigne desetkratno težino svojega telesa. Neki drugi insekt lahko dvigne z zemlje kamen, ki je 850-krat težji od njega. To bi, preračunano na človeka, težkoletla, odgovarjalo težki okrog 80.000 kg.

Vse to kaže, da človek po moči svojih lastnih mišic in brez pomožnih sredstev ne dosega živali.

LJUDJE PIJEJO ČAJ 5000 LET

Čaj, ki mu povsod v svetu pravijo »ruski«, so odkrili na Kitajskem pred 5000 leti. Tam so bile tudi prve kulture te rastline. Računajo, da sodeluje danes pri proizvodnji čaja v LR Kitajski okrog 30 milijonov ljudi. Iz Kitajske se je čaj razširil tudi v druge dele sveta: na Japonsko, v Indonezijo, Indijo, Pakistan, Cejlon, ZSSR in druge države.

V Evropi so začeli uporabljati čaj šele v 17. stoletju, v Ameriki pa nekoliko pozneje. Evropa porabi 50 odst. Azija 21, Amerika 15, vsi ostali kraji pa 14 odst. skupne svetovne proizvodnje čaja, ki jo ocenijo na okrog 600.000 ton letno.

Največji potrošniki čaja na Zahodu so Angleži. Vsak Anglež porabi povprečno okrog 4500 gramov čaja letno, kar je mnogo več kot pri Holandcih (okrog 750 gr), Američanih (okrog 350 gr) ali Nemcih (okrog 100 gr). Nekateri azijski narodi pijejo mnogo čaja. Tibetanci ali Mongoli ne pije manj kot 15—20 skodelic čaja dnevno, starejši pa tudi 60 do 70 skodelic. Japonci popije 10 do 20 skodelic čaja dnevno. Tibetanci porabi letno preko 6 kg, Mongoli okrog 4 kg, vsak Kitajec pa povprečno 1,8—2,4 kg čaja. Uživanje čaja na Japonskem in Kitajskem spremlja poseben ceremonial. Zanimivo je tudi, da pijejo čaj v vsej vzhodni Aziji brez sladkorja. V Evropi se pije močan, temen čaj in zaradi tega je potreben sladkor, medtem ko

pripravljajo na Japonskem in Kitajskem »teneko«, slab napitek. Tudi v Rusiji pijejo slab čaj, običajno brez sladkorja: z vrelo vodo iz samovarja prelijajo listje, že nekajkrat prekuhano, vse dokler pušča barvo. Citrono so začeli najprej dodajati Rusi, na jugu Francije pa dodajajo čaju ekstrat pomarančnega cveta.

Ponekod (Holandija, Avstrija, skandinavske države), a tudi pri nas, dodajajo čaju alkohol, rum ali močna žganja. Na ta način izgubi čaj svoja izvrstna svojstva. Ohlajen slab čaj, zaslažen z okrog 10 odst. sladkorja in z malo citrone je neškodljiva in krepilna pijača, ki gasi žejo.

Šah - priljubljena Leninova igra

Vladimir Iljič Lenin je v prostem času zelo rad sedel za šahovnico — po naporitem umskem delu in burnih političnih dvobojih. Šah mu je bil odlična vaja, ki je osveževala umske moči. Prijatelj in sodelavec V. I. Lenina, ki je pogosto z njim sedel za šahovnico, P. N. Lepešinski, je pisal: »Lenin je to igro ljubil prav tako strastno kot Marx. Ta igra je bolj kot karkoli drugo odgovarjala njegovi psihologiji: neumornega borca, ki mora za vsako ceno premagati tega ali onega nasprotnika.«

Zanimivo pa je tudi, da je Lenin tudi dobro igral šah, k igri resno pristopal in visoko cenil njegovo vzgojno vlogo. Za šah se je ogrel že v mladosti. V družini Uljanovih se negovali kult te starodavne igre. Leninov oče, Ilja Nikolajevič, je bil ognjevit šahist. Navdušil je za šah razen sina Vladimirja tudi ostale otroke: Aleksandra, Dimitrija in hčerko Olgo. Ker se je rano naučil igrati šah, je Vladimir Iljič že v petnajstem letu začel zmagovati nad očetom. Ta je bil ponosen spriču uspehov svojega sina in zato ga je sklenil seznaniti z najboljšim šahistom mesta Simbirsk, Iljinim, s katerim je mladi Vladimir Iljič odigral prenekatero partijo.

V Samaru, kamor se je jeseni l. 1889 za stalno preselila družina Uljanovih, je Vladimir Iljič redno obiskoval mestni šahovski klub in se seznanil z enim najmočnejših tamkajšnjih ruskih šahistov A. N. Hardinim, ki je bil znan tudi kot teoretik. Ta mu je pogosto bil partner. Slabšim je Lenin pogosto dajal figuro prednosti in žrtvoval material, da bi prišel do napada, rad je igral dopisne partije ali partije proti konsultantom. Znan je primer v šahovski partiji, ki jo je Lenin odigral v sibirskem pregnanstvu proti trem konsultantom: Lepešinsku, Starkovu in Križanovskemu. Ko so osvojili figuro, so se že veselili nad slastjo »zmage« in bučno izražali zadovoljstvo spriču nadmočne pozicije, vendar je bila njihova radost preuranjena. Nasprotnik ni niti pomislil na to, da bi položil orožje. To pa je bila karakteristična črta Leninove igre, da v težkih pozicijah nikoli ni izgubil glave, da je pokazal moč, upornost in ostroumnost. Po besedah Lepešinskega so se na njegovem velikem čelu z značilnimi »skratkovskimi izboklinami« pojavile kaplje znoja, glava je bila nizko spuščena nad ploščo, oči pa nepremično uperjene na tisto mesto, kjer je bil strateški center bitke. Nobena mišica ni zadrhtela na tem obrazu, kot izrezanem iz slovo-ve kosti, z nabrekliimi modrikastimi žilami na širokih sencih. In zares so bili nasprotniki kmalu pred neubranljivim matom. Vladimir Iljič jih je pogledal s svojimi porogljivo priprtimi očmi in veselo, a vendar karajoče rekel: »To ste mi silni šahisti.«

Lenin je to starodavno igro, šah, pogosto uporabljal kot izreden trening duha.

KLEPETULJE

Neki britanski specialist za pljučne bolezni je ugotovil po dolgem proučevanju, da klepetulje ljudje daje časa živijo od ljudi, ki so mlačne narave. Ali je mar to raelo, da je na svetu več vdov kot vdovcev? Na to vprašanje britanski specialist doslej še ni odgovoril.

HISA V HISI

Drago! Stojanović iz Petrova na Mlavi je sklenil sezidati novo hišo na istem mestu, kjer je stara, dotrajana hiša, v kateri sedaj stanuje s svojo družino. Ker ni mogel nikamor preseliti družino in stvari, da bi staro hišo porušil, je prišel na originalno idejo. Prišel je zidati novo hišo okrog hiše, v kateri še dalje stanuje. Zidovi nove hiše so že dosegli višino strehe dotrajane hiše. Stara bodo porušili čele, ko bo nova končana.